

Az Európai Parlament tagjai választásának lebonyolítása

Gáva Krisztián – Jackli Tamás

A kiadvány a KÖFOP-2.1.1-VEKOP-15-2016-00001 „A közszolgáltatás komplex kompetencia, életpályaprogram és oktatás technológiai fejlesztése” című projekt keretében készült el és jelent meg.

Szerző:

© Dr. Gáva Krisztián
© Dr. Jackli Tamás

Szakmai lektor:

Dr. Pálffy Ilona

Olvasószerkesztő:

Kiss Eszter

A kézirat lezárásának dátuma:

2018. augusztus 3

Kiadja:

© NKE, 2018

Felelős kiadó:

Prof. Dr. Kis Norbert
Dékán

A mű szerzői jogilag védett. Minden jog, így különösen a sokszorosítás, terjesztés és fordítás joga fenntartva. A mű a kiadó írásbeli hozzájárulása nélkül részeiben sem reprodukálható, elektronikus rendszerek felhasználásával nem dolgozható fel, azokban nem tárolható, azokkal nem sokszorosítható és nem terjeszthető.

TARTALOM

1. Alapvetések	5
1.1. A választójog fogalma	5
1.2. A választójog jelentősége	5
1.3. A választójog helye a jogrendszerben	5
1.4. Az Európai Parlament tagjainak választását szabályozó jogi normák	6
1.5. Az 1976-os okmány rendelkezései	7
1.6. Az EP választás alapelvei	7
1.7. Az Alaptörvény szabályai	8
1.8. Az EPvjt. rendelkezéseinek részletes elemzése	9
1.8.1. A választás rendszere	9
1.8.2. A választójogosultság	9
1.8.3. A listaállítás szabályai	10
1.8.4. Az EP választás eredményének megállapítása	12
2. Az EP választás lebonyolítása	13
2.1. A feladatok vázlatos áttekintése	13
2.1.1. A választás kitűzését megelőző feladatok	13
2.1.2. A választás kitűzését követő feladatok	14
2.1.3. A választási eredmény megállapítása utáni feladatok	14
2.2. A szavazókörök létrehozása	14
2.3. A körzetkarbantartás	16
2.3.1. A szavazókörök nyilvántartása	16
2.3.2. Az EP választások körzetállománya	17
2.3.3. A körzetállomány módosítása a választás kitűzése után	17
2.4. A névjegyzék összeállítása és továbbvezetése	17
2.4.1. A központi névjegyzék	18
2.4.2. Az Európai Unió más tagállama állampolgárának névjegyzékbe vétele az EP választásra	19
2.4.3. A fogyatékossgal élő választópolgár által igényelt segítség	19
2.4.4. A központi névjegyzéki adatok kiadásának megtiltása	20
2.4.5. A személyiadat- és lakcímnnyilvántartásban kezelt adatok kiadásának megtiltása	20
2.4.6. A nemzetiségi regisztráció	20
2.5. A választójoggal nem rendelkező polgárok jegyzéke – NESZA	20
2.5.1. A NESZA adattartalma	20
2.5.2. A NESZA adatainak felhasználása	21
2.5.3. A NESZA nyilvánossága	21
2.6. A szavazóköri névjegyzék	21
2.6.1. A szavazóköri névjegyzék létrehozása	21
2.6.2. Az értesítő	21
2.6.3. A szavazóköri névjegyzék továbbvezetése	22
2.6.4. A névjegyzékkel kapcsolatos kérelem benyújtása	24
2.6.5. A névjegyzékkel kapcsolatos kérelem elbírálása	27

2.6.6. A szavazóköri névjegyzék lezárása és kinyomtatása	29
2.6.7. A névjegyzék nyilvánossága	30
2.7. Az Európai Unió tagállamainak adatcseréje	31
2.8. A választási szervek	31
2.8.1. A választási bizottságok	31
2.8.2. A választási irodák	35
2.9. A jelölő szervezetek nyilvántartásba vétele és a listaállítás	38
2.9.1. A párt/jelölő szervezet képviselete	38
2.9.2. A párt/jelölő szervezet nevében tehát az járhat el, aki	38
2.10. A szavazás előkészítése.	38
2.10.1. A szavazóhelyiség kialakítása	38
2.10.2. A Ve. 78. §-a szerinti kijelölt szavazókör.	39
2.10.3. A szavazásnapi iratok és kellékek átadása	40
2.11. A szavazás napja	40
2.11.1. Az SZSZB működése	40
2.11.2. Feladatok a szavazás megkezdése előtt	41
2.11.3. Akik a szavazóhelyiségben tartózkodhatnak	41
2.11.4. Az SZSZB tagjaira vonatkozó tilalmak	42
2.11.5. A szavazással kapcsolatos feladatok	42
2.11.6. A szavazatszámlálással kapcsolatos feladatok	47
2.12. A szavazást követő feladatok, a szavazóköri jegyzőkönyvek továbbítása.	49
2.13. A választás eredményének megállapítása	49
2.14. Jogorvoslatok	50
2.14.1. Jogorvoslatok általában	50
2.14.2. Jogorvoslatok fajtái	50
2.14.3. Jogorvoslati szervek	50
2.14.4. Jogorvoslati határidők	50
2.14.5. Speciális jogorvoslatok.	51

3. Függelék	53
------------------------------	-----------

1. ALAPVETÉSEK

1.1. A választójog fogalma

A választójog fogalmát két szempontból értelmezhetjük. Egyrészt a közjogi választásokra vonatkozó jogszabályok összességét nevezhetjük választójognak, másrészt ezen belül, de a választójog fogalmát szűken értelmezve a választásokon való részvételre való jogosultságot is értjük alatta.

1.2. A választójog jelentősége

A választójog, mint jogszabályok összessége tartalmazza azokat a szabályokat, melyek a népképviselői szervek tagjai választásának előírásait rögzítik. Ebbe a körbe tartozik

- a) az országgyűlési képviselők;
- b) a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek;
- c) a nemzetiségi helyi önkormányzati képviselők és
- d) az Európai Parlament képviselőinek választása.

Az előzőekben leírtakkal – miszerint a választójog azon szervek tagjainak megválasztását szabályozza, mely szervek a legmagasabb szintű jogalkotásra rendelkeznek hatáskörrel – összhangban a választójogi rendelkezéseket is magas szintű jogszabályban kell rögzíteni. Ennek megfelelően a választójogi előírásokat az egyes államok szintjén részben alkotmányos, részben törvényi szinten szabályozzák, míg az Európai Parlament tagjai választására (a továbbiakban: EP választás) a Tanács határozatban rögzítette a legfontosabb választójogi előírásokat.

Fentiekén túl természetesen a választási eljárás lefolytatásához kiadásra kerülnek egyéb jogi normák, melyek a végrehajtásért felelős szervek – különösen a választási irodák – tevékenységének egyes elemeit szabályozzák. Ebbe a körbe tartoznak a miniszteri rendeletek, illetve a Nemzeti Választási Iroda (a továbbiakban: NVI) elnökének utasításai, intézkedései.

1.3. A választójog helye a jogrendszerben

Jogrendszer alatt egy adott állam hatályos jogszabályainak összességét értjük, mely többféleképpen osztható részekre. A jogrendszer felosztására számos szempont alapján lehetséges, de talán a legismertebb és egyben egyik legfontosabb szempont szerinti felosztás a jog alanyainak helyzete, a jogszabály által létrehozott jogviszonyban az alanyok által betöltött szerepek szerinti csoportosítás. Eszerint a jogot – hagyományos felosztás szerint – két csoportra lehet osztani. Egyrészt megkülönböztetjük a közjogot, ahol az alanyok alá-fölérendeltségi viszonyban vannak, az egyik oldalon található az állam szervei, akik meghatározhatják a másik fél kötelezettségeit és ezt akár különböző szankciókkal ki is kényszeríthetik, míg a másik oldalon található személyek és szervezetek kötelesek a jogszabályok

és az állami szervek előírásait végrehajtani. Másrészt a jogrendszeren belül elkülöníthető egy másik rész is, a magánjog, melyben a jogviszony alanyai mellérendeltségi viszonyban vannak egymáshoz képest, jogszabályi keretek között a jogviszony tartalmára valamennyi jogalany döntő hatással van, a jogviszony tartalmát alapvetően a felek közötti megállapodás alakítja.

A fenti felosztást követve a magánjog körébe alapvetően a polgári jog tartozik, de ide kell sorolni a munkajogot és a gazdasági jogot is. A közjog körébe tartozik többek közt az alkotmányjog, a közigazgatási jog, illetve a büntetőjog. A választójogi rendelkezések kisebbik, de nagyon fontos része az alkotmányjog köréhez, míg nagyobbik része a közigazgatási jog szabályaihoz tartoznak.

A közigazgatási jogon belül is megkülönböztetjük az anyagi jogi és az eljárásjogi normákat. Az anyagi jogi normákat számos jogszabály tartalmazza (például ingatlan-nyilvántartási jogszabályok, építési jogszabályok, közterület-használati szabályok stb.), azonban az eljárási szabályok alapvetően egy törvényben kerültek megalkotásra, mégpedig az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvényben. Néhány közigazgatási eljárás azonban nem tartozik ebbe a körbe, ezek közé tartozik a választási eljárás, valamint a népszavazás kezdeményezése és a népszavazási eljárás is. A választási eljárás szabályait tehát külön törvény, a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) tartalmazza.

Fentiekben meghatároztuk a választójog fogalmát, rögzítettük annak jelentőségét a népképviselői szervek létrehozásában, illetve elhelyeztük a jogrendszeren belül a választójogi normákat kiemelve azok néhány sajátosságát. A tananyag további részeiben a választójogi rendelkezések közül már csak azokra fókuszálunk, amelyek közvetlenül meghatározzák az Európai Parlament tagjainak választását, legyenek azok specifikus normák, tehát csak az EP választásra vonatkoznak, vagy olyan általános előírások, melyek több választástípus esetén – így az EP választás lebonyolítása során is – alkalmazandók.

1.4. Az Európai Parlament tagjainak választását szabályozó jogi normák

Az előzőekben kifejtett általános ismérveket követően felsoroljuk azokat a jogszabályokat, melyek az Európai Parlament tagjainak választását szabályozzák:

- A 93/81/Euratom, ESZAK, EGK tanácsi határozattal és a 2002/772/EK, Euratom tanácsi határozattal módosított 76/787/ESZAK, EGK, Euratom tanácsi határozathoz csatolt, módosított okmány (a továbbiakban: 1976-os okmány), mely az Európai Unió tagállamai számára meghatározza az Európa parlament tagjai választásának alapelveit, a legfontosabb választójogi követelményeket.
- Az Alaptörvény, amely alapvető politikai jogként szabályozza a választójogosultság feltételeit, és rögzíti a választás kitűzésének alapvető szabályát, továbbá szabályozást tartalmaz a politikai reklámok közzétételére vonatkozóan.
- Az Európai Parlament tagjainak választásáról szóló 2003. évi CXIII. törvény (a továbbiakban: EPvj.), amely a választások anyagi jogi szabályait tartalmazza, meghatározva a választási rendszer elemeit, a mandátumkiosztás módját és az eredmény megállapításának szabályait.
- A Ve., amely a választási eljárás jogi elemeinek szabályait rögzíti (névjegyzék, választási szervek, ajánlás, szavazás, szavazatösszesítés, eredmény-megállapítás, jogorvoslatok stb.).
- A választások és népszavazások szabályozásáért felelős miniszter (jelenleg az igazságügyi miniszter) adott választáshoz kiadott:
  - » a választási irodák hatáskörébe tartozó feladatok végrehajtásának részletes szabályairól, a választási eljárásban használandó nyomtatványokról, valamint a választási eredmény országosan összesített adatai körének megállapításáról,
  - » a választás eljárási határidőinek és határnapjainak megállapításáról, valamint

- » a választás költségeinek normatíváiról, tételeiről, elszámolási és belső ellenőrzési rendjéről szóló rendeletek
- A központi névjegyzék, valamint egyéb választási nyilvántartások vezetéséről szóló 17/2013. (VII. 17.) KIM rendelet.

1.5. Az 1976-os okmány rendelkezései

Az 1976-os okmány rendelkezései kötelezőek a tagállamok számára, a rendelkezések kisebbik része kötelező normákat ír elő a tagállamok számára, azonban a rendelkezések többsége alapvetően iránymutató jellegű, egy-egy rendelkezés végrehajtása során adott tagállamok között lehetnek szabályozási eltérések.

Előző kettős jelleg tipikus példája az 1. cikk, mely a következő rendelkezéseket tartalmazza:

„1. cikk

(1) Az Európai Parlament tagjait valamennyi tagállamban az arányos képviselő elve alapján, listás vagy egyetlen átvihető szavazatos rendszer szerint választják.

(2) A tagállamok az általuk elfogadott eljárás szerinti preferenciális listás szavazást is lehetővé tehetik.

(3) A választásnak általánosnak, közvetlennek, szabadnak és titkosnak kell lennie.”

Látható, hogy az alapelvek esetében a jogalkotó egyértelmű kötelezést írt elő, az alapelvek nem korlátozhatók, és nem hagyhatók el. Ezzel szemben az (1) és (2) bekezdés szóhasználatával, *a választják* és *lehetővé tehetik* kifejezések használatával is utal a tagállami jogalkotás döntési lehetőségére.

Előzőek alapján az 1976-os okmány rendelkezései közül mindössze az alapelvekre vonatkozó előírásokat tárgyaljuk jelen részben, míg a részletes elemzést mellőzzük, annak elemeit a magyar szabályozás tárgyalása során ismertetjük.

1.6. Az EP választás alapelvei

Az 1976-os okmány választási alapelvei a következők:

- a választójog általánossága,
- a szavazás közvetlensége,
- a szavazás titkossága és
- a választói akarat szabad kinyilvánítása.

A választójog általánossága azt jelenti, hogy a magyarországi lakóhellyel rendelkező magyar és az Európai Unió tagállamának állampolgárai közül mindenki rendelkezik választójoggal, kivéve azokat, akik az úgynevezett „természetes kizáró okok” miatt e jogukat nem gyakorolhatják. A szavazás közvetlensége azt jelenti, hogy a választópolgárok közvetlenül a jelöltre vagy a listára szavaznak.

A szavazás titkossága alatt azt a követelményt értjük, hogy a választópolgár és szavazata ne legyen egymáshoz kapcsolható.

Végül a választói akarat szabad kifejezésének követelménye akkor valósul meg, ha a választó külső befolyástól mentesen adhatja le szavazatát.

Az alapelvek kötelező jellegét a magyar jogalkotás elfogadta, s ennek következményeként – ellentétben a 2012 előtti szabályozással – az EP választás alapelveit sem az Alaptörvény, sem az EPvj. nem tartalmazza, az nem került ismételt kodifikálásra.

1.7. Az Alaptörvény szabályai

Az Alaptörvény csekély számú rendelkezést tartalmaz az EP választásra vonatkozóan, mindössze a XXIII., a 8. és a 9. cikk egyes bekezdései és pontjai kapcsolódnak az EP választás jogintézményéhez. A három cikk közül érdemben kiemelkedik a XXIII. cikk, tekintettel arra, hogy az az egyén választójogának terjedelmét szabályozza, a választójog lényegét határozza meg, miszerint ki az, aki választhat (aktív választójog) és ki az, aki választható (passzív választójog). Szintén ebben a cikkben került szabályozásra, hogy melyek azok az okok, amelyek alapján az egyes személyek választójoga korlátozható. Ezen okok a lakóhelyhez, az egyén belátási képességéhez, illetve a büntetlen előéletéhez kapcsolódnak. A hivatkozott cikk rendelkezései a következők:

XXIII. cikk

„(1) Minden nagykorú magyar állampolgárnak joga van ahhoz, hogy az országgyűlési képviselők, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint az európai parlamenti képviselők választásán választó és választható legyen.

(2) Az Európai Unió más tagállamának magyarországi lakóhellyel rendelkező minden nagykorú állampolgárának joga van ahhoz, hogy a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint az európai parlamenti képviselők választásán választó és választható legyen.”

„(4) Sarkalatos törvény a választójogot vagy annak teljességét magyarországi lakóhelyhez, a választhatóságot további feltételekhez kötheti.”

„(6) Nem rendelkezik választójoggal az, akit bűncselekmény elkövetése vagy belátási képességének korlátozottsága miatt a bíróság a választójogból kizárt. Nem választható az Európai Unió más tagállamának magyarországi lakóhellyel rendelkező állampolgára, ha az állampolgársága szerinti állam jogszabálya, bírósági vagy hatósági döntése alapján hazájában kizárták e jog gyakorlásából.”

A 8. és 9. cikk fontos hatásköri rendelkezéseket tartalmaz, egyrészt az európai parlamenti képviselők választásáról szóló törvény rendelkezéseiről nem lehet népszavazást tartani, az tiltott tárgykörnek minősül az országos népszavazás tekintetében, magyarul a törvény tartalmának meghatározása kizárólag az Országgyűlés feladat- és hatáskörébe tartozik. Másrészt az Alaptörvény a köztársasági elnök feladataként és hatáskörként szabályozza többek között az EP választás kiírását. Az Alaptörvény hivatkozott rendelkezései a következők:

8. cikk

„(3) Nem lehet országos népszavazást tartani

...

c) az országgyűlési képviselők, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint az európai parlamenti képviselők választásáról szóló törvények tartalmáról;’

„9. cikk

(3) A köztársasági elnök

...

e) kitűzi az országgyűlési képviselők, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek általános választását, valamint az európai parlamenti választás és az országos népszavazás időpontját;”

Ezekon kívül valamennyi választási eljárás során, így az EP választás kapcsán is alkalmazni kell az Alaptörvény IX. cikk (3) bekezdését, amely szerint választási kampányidőszakban „*politikai reklám médiaszolgáltatásban kizárólag ellenérték nélkül, az esélyegyenlőséget biztosító, sarkalatos törvényben meghatározott feltételek mellett közölhető.*”

1.8. Az EPvjt. rendelkezéseinek részletes elemzése

1.8.1. A választás rendszere

A választási rendszereknek két alaptípusát lehet megkülönböztetni, ezek egyike az egyéni választókerületi rendszer, míg a másik a listás rendszer. Mindkettőnek számos változata létezik, illetve számos választási rendszer az egyéni és a listás változatokat alrendszerként kezeli, a választási rendszer egésze azok kombinációjából jön létre. Az egyéni választókerületi rendszer lényege, hogy személyek versengenek a mandátumért, és egyetlen jelölt szerezheti meg a mandátumot. A listás rendszerben több mandátum szerezhető egy választókerületben, a szavazatokat pedig nem egy személyre, hanem általában egy szervezet által állított listára lehet leadni, és a lista – eredménytől függően – kaphat mandátumokat. Magyarországon tisztán egyéni választókerületi rendszer a közjogi választások körében jelenleg nem létezik, ezért példaként említhető az angol parlamenti választási rendszer, ahol a képviselők mindegyike egyéni választókerületben kerül megválasztásra. Az egyéni választókerületi és listás választás elemeit ötvöző vegyes rendszerre már a magyar választójogi szabályozás is számos példát tartalmaz, így kiemelendő, hogy ebbe a körbe tartozik az országgyűlési választások szabályozása (106 egyéni és 93 listás mandátummal), vagy az önkormányzati választások közül a 10 ezer fő feletti települések választási rendszere (egyéni választókerületi és kompenzációs listás mandátumokkal).

A tisztán listás választás tekintetében is számos hazai példát lehet hozni, ilyen például a megyei közgyűlések tagjainak a választása az önkormányzati választásokon, és ebbe a körbe tartozik az EP választás is. Az EPvjt. ezért akként rögzíti a magyar választást, hogy az arányos választás, listás szavazással történik, és Magyarország területe egy választókerületet alkot.

1.8.2. A választójogosultság

A korábban leírtaknak megfelelően az Alaptörvény XXIII. cikke politikai alapjogként határozza meg a választójogot: mind a nagykorú magyar állampolgárnak, mind az Európai Unió más tagállama nagykorú állampolgárának joga van ahhoz, hogy az európai parlamenti képviselők választásán választó és választható legyen. A Európai Unió más tagállamának állampolgára esetében a választójog gyakorlásának feltétele, hogy nyilatkozatot tegyen, miszerint választójogát Magyarországon kívánja gyakorolni.

Az EP választás egyik legfontosabb sajátossága továbbá, hogy az Alaptörvény biztosította lehetőséget – miszerint sarkalatos törvény a választójogot magyarországi lakóhelyhez kötheti – az EPVjt. kihasználta, és a jogalkotó a választójogot magyarországi lakóhelyhez kötötte, azaz a külföldön élő választópolgároknak nem biztosítja a választójogot.

Az Alaptörvény rendelkezései szerint, akit:

- bűncselekmény elkövetése vagy
- belátási képességének korlátozottsága miatt a bíróság a választójogból kizárt nem rendelkezik választójoggal, sem aktív, sem passzív választójoga nincs, így nem választhat és nem is választható.

Az EPVjt. – összhangban az Alaptörvénnyel, annak felhatalmazása alapján – a választhatóságot, tehát a passzív választójogot további két esetben korlátozza, miszerint nem választható az, aki:

- szabadságvesztés büntetését, illetve
- büntetőeljárásban elrendelt intézeti kényszergyógykezelését tölti.

A választójogosultság korlátozásának nemcsak fenti tartalmi elemeit szabályozta a jogalkotó magas szintű jogszabályban, hanem az eljárási kérdések is sarkalatos törvényben, a Ve. rendelkezései között lettek kodifikálva.

A Ve. 13/A. §-a alapján a bíróságnak a cselekvőképességet korlátozó gondnokság alá helyezést kimondó, a cselekvőképességet kizáró gondnokság alá helyezést kimondó, valamint a felülvizsgálati eljárás alapján hozott ítéletében kell rendelkeznie a választójogból való kizárás kérdéséről.

Mindezek alapján, összegezve a fentieket tehát nem választhat és nem választható (azaz nem rendelkezik sem aktív, sem passzív választójoggal) az,

- *aki közügyektől eltiltás hatálya alatt áll,*
- *akit a bíróság kizárt a választójogból, mert a választójog gyakorlásához szükséges belátási képessége*
  - » pszichés állapota, szellemi fogyatkozása vagy szenvedélybetegsége miatt tartósan vagy időszakonként visszatérően nagymértékben csökkent, vagy
  - » pszichés állapota vagy szellemi fogyatkozása miatt tartósan teljes mértékben hiányzik [Ve. 13/A. § (2) bekezdés].

Szavazati joggal ugyan rendelkezik, ám nem választható, aki jogerős ítélet alapján szabadságvesztés büntetését tölti (feltéve, hogy nincs eltiltva a közügyek gyakorlásától) vagy büntetőeljárásban elrendelt intézeti kényszergyógykezelés alatt áll.

1.8.3. A listaállítás szabályai

Ezen szabályok körében az alábbi kérdésekre kapjuk meg a választ:

- *kik állíthatnak listát,*
- *milyen lista állítható, illetve*
- *melyek azok a feltételek, amik teljesítése szükséges a lista állításához?*

Országoként és választástípusonként eltérő lehet, hogy kik jogosultak lista állítására. Általánosságban leszögezhető, hogy a közjogi választásokon, tekintettel arra, hogy azok politikai testületek (országgyűlés, önkormányzat képviselő-testülete) létrehozására irányulnak, ezért a politikai tevékenység fajsúlyos szereplői, a pártok (amelyek az egyesületek egy speciális fajtáját alkotják) általában, választástípustól függetlenül jogosultak jelölt és listaállításra, bár kivétel ez alól is van, példaként említhető a nemzetiségi választások szabályozása. Az is megállapítható, hogy az országos szintről lefelé haladva a jogalkotó már nemcsak a pártoknak, hanem egyre szélesebb körben biztosítja a jelölt és listaállítás jogát az egyesületek részére is.

Előzőek alapján nem meglepő, hogy az EPVjt. a listaállítás jogát a pártoknak és csakis a pártoknak biztosítja, mégpedig azoknak, amelyek a pártok működéséről és gazdálkodásáról szóló törvény szerint

ilyen minőségben vannak bejegyezve a bírósági nyilvántartásba. A listaállítás joga a pártokat nemcsak önmagukban illeti meg, hanem összefogva is állítható lista, így az EPvj. rendelkezése szerint – szakszóval – önálló és közös lista állítására van lehetőségük a pártoknak az EP választás alkalmával.

A listák fajtáit, típusait és jellemzőit hosszan lehetne elemezni, számos szempontból szokták vizsgálni azokat. Kiemelnénk azt a szempontot, amely azt vizsgálja, hogy a listáról kik kapnak mandátumot. Magyarul, hogy a listán szereplő jelöltek sorrendjét a párt (jelölő szervezet) szabja meg, majd a szavazást követően a bejelentett listáról a bejelentés sorrendjében jutnak mandátumhoz a jelöltek, vagy a választópolgár szavazatával befolyásolni tudja, hogy adott lista jelöltjei közül ki kapja, illetve ki ne kapja a mandátumot. Előző típust nevezzük kötött listának, míg a másik típus a preferenciális lista.

Az EPvj. egyértelműen a kötött lista intézményét tartalmazza, a bejelentéskor a párt határozza meg a jelöltek sorrendjét, és a lista nyilvántartásba vételekor, illetve a mandátumok kiosztásakor az eljáró szerv, a Nemzeti Választási Bizottság (a továbbiakban: NVB) kötve van a bejelentett sorrendhez, míg a választópolgár a szavazás során csak egy listára szavazhat, szavazatának pedig a listán szereplő jelöltekre nincsen hatása.

Végül tisztázni kell azt, hogy a párt listaállítási szándékát szabadon gyakorolhatja, vagy más feltételhez is kötve van ez a jog. A nemzetközi gyakorlatban többfajta megoldás létezik, az egyik a vagyoni biztosíték alkalmazása, köznyelvi szóhasználatl a kaució intézményének rendszeresítése, illetve másik megoldás a meghatározott választópolgár előzetes támogatásának, ajánlásának előírása. Az EPvj. – hasonlóan a többi magyarországi közjogi választáshoz – az ajánlás intézményét tartalmazza. Eszerint a lista állításához 20000 választópolgár ajánlása szükséges

A listaállításhoz szükséges ajánlásokat ajánlóíven lehet gyűjteni. Az ajánlóíveket a listát állítani kívánó, jogerősen nyilvántartásba vett jelölő szervezetek igényelhetik az NVI-től. Az ajánlóíveket haladéktalanul, de legkorábban a szavazást megelőző 50. napon adja át az NVI az igénylő részére. Az ajánlóívek sorszámmal, valamint hitelesítő bélyegzőlenyomattal vannak ellátva. Az ajánlóívre rá kell vezetni az ajánlást adó választópolgár nevét, személyi azonosítóját, magyarországi lakcímét, valamint az anyja nevét. Az ajánlóívet az ajánló választópolgár saját kezűleg aláírja. Egy választópolgár több listát is ajánlhat, de egy listát csak egy ajánlással támogathat, a további ajánlásai érvénytelenek. Az ajánlás nem vonható vissza. Az ajánlóíven az ajánlást gyűjtő személy feltünteteti nevét és aláírását.

A listát az ajánlóívek átadásával kell bejelenteni az NVB-nél, legkésőbb a szavazást megelőző 34. napon. A bejelentésnek tartalmaznia kell továbbá a listán szereplő jelöltek adatait az erre célra szolgáló nyomtatványon, valamint a jelöltek jelölést elfogadó, illetve összeférhetlenségi nyilatkozatait. Az Európai Unió más tagállama állampolgárának jelöltként való indulásához szükséges feltételek meglétét az NVI az érintett tagállam hatóságának bevonásával ellenőrzi, illetve tájékoztatja azt a jelölt nyilvántartásba vételéről.

Az ajánlásokat az NVI ellenőrzi az ajánlóívek átadását követő 3 napon belül. Az ellenőrzés eredményéről – az érvényes aláírások száma eléri-e vagy sem a 20 000-et – tájékoztatja az NVB-t, ennek alapján pedig az NVB dönt a lista nyilvántartásba vételéről, vagy annak elutasításáról. A jelölő szervezeteket az ajánlóívek visszaadására az EP választáson is törvényi kötelezettség terheli, ennek elmulasztása ajánlóívenként 1 000 forintos bírságot von maga után.

Az NVB elutasítja annak a jelöltnek a nyilvántartásba vételét, illetve törli a jelöltek közül azt, akit az Európai Unió más tagállamában jelöltként nyilvántartásba vettek, illetve aki az állampolgársága szerinti tagállam illetékes hatóságától kapott válasz szerint nem rendelkezik választójoggal.

Az NVB a szavazást megelőző 34. napon 16 óra után kisorsolja az összes bejelentett lista sorrendjét, ahogyan a szavazólapon szerepelni fognak, de a szavazólap végső adattartalma – az esetleges kiesések miatt – csak akkor alakul ki, amikor a listák nyilvántartásba vételére vonatkozó döntések mindegyike jogerőre emelkedett.

További előírás a listaállítás kapcsán, hogy egy párt csak egy lista állítására jogosult, tehát vagy önálló, vagy egy közös lista állításában vehet részt. Végül meg kell említeni, hogy a választópolgár jelöltségének is korlátja, hogy csak egy listán szerepelhet.

1.8.4. Az EP választás eredményének megállapítása

Az EP képviselők jelenlegi száma 751 fő. Mind az Európai Parlament létszáma, s ezen belül a hazai EP választáson megszerezhető mandátumok számát az Európai Unió jogosult meghatározni, az folyamatosan változik, ezért az EPvj-t. konkrét előírást nem tartalmaz a képviselők számára vonatkozóan, hanem akként rendelkezik, hogy „A megszerezhető mandátumok száma megegyezik az Európai Parlamentben Magyarország számára fenntartott képviselői helyek számával.” Jelenleg, a 2014-es választások eredményeképpen Magyarország 21 képviselői mandátum betöltésére jogosult, míg 2009-ben 22 mandátummal, a csatlakozáskor, 2004-ben pedig 24 mandátummal rendelkezünk.¹

Az 1976-os okmány is rendelkezik arról, hogy az egyes tagországok mandátumszerzési (választási) küszöböt alkalmazhatnak, melynek lényege, hogy a szavazást követően a mandátumok kiadása során előírják, hogy a leadott szavazatok arányában mennyi az a minimális szavazat, amely ahhoz szükséges, hogy adott lista mandátumhoz juthasson. Az EPvj-t. e mandátumszerzési küszöb mértékét – igazodva az 1976-os okmány biztosította lehetőség maximumához – akként állapította meg, hogy „azok a listák ... szerezhetnek mandátumot, amelyek több szavazatot kaptak, mint az összes listára leadott összes érvényes szavazat 5%-a.”

Az EP választás sajátossága, hogy közös lista esetében is az 5 %-os választási küszöb a mérvadó, ellentétben az országgyűlési választásokon rögzített szabályokkal, ahol ez a határ két párt által állított közös pártlista esetében 10%, míg kettőnél több párt által állított közös pártlista esetében 15%.

A listás szavazások esetében a mandátumkiosztás részben matematikai módszerek alkalmazásával történik. Ilyennek tekinthető a Hagenbach-Bischoff módszer, a módosított Sainte-Laguë módszer, vagy a d'Hondt módszer.

Az EP választás során az úgynevezett d'Hondt módszer került alkalmazásra, ennek alapján kerültek meghatározásra a mandátumkiosztás szabályai az EPvj-t-ben. Az EPvj-t. alapján a mandátumkiosztás menete a következő:

- meg kell határozni az összes érvényes szavazat számát, majd annak 5 %-át, így megkapjuk a mandátumszerzési küszöböt;
- a mandátumokat a mandátumszerzési küszöböt elérő pártlisták között kell kiosztani;
- össze kell állítani egy táblázatot, amelynek első sorát az egyes listákra leadott szavazatok számai képezik; míg a további sorokba az adott lista fele, a harmada, a negyede stb.;
- meg kell keresni a táblázatban előforduló legnagyobb számot; amelyik lista számoszlopában találjuk meg azt, az a lista kap egy mandátumot; ezt követően meg kell keresni a következő legnagyobb számot; amelyik lista oszlopában találjuk meg azt, az a lista kap egy mandátumot; ezt az eljárást folytatjuk, míg az összes mandátum kiosztásra nem kerül;
- ha az utolsó kiosztandó mandátum – a következő legnagyobb szám azonossága következtében – több listát is megilletne, az NVB által előzetesen elvégzett sorsolásnak megfelelő sorrendben kell kiosztani a mandátumokat.

¹ A képviselői létszám csökkenésével a magyar képviselő aránya nem csökkent, annak indoka az újonnan csatlakozó tagállamok képviselőinek való helybiztosítás volt, ami miatt minden „régébbi” tagállam képviselői létszáma csökkent az Európai Parlamentben.

2. AZ EP VÁLASZTÁS LEBONYOLÍTÁSA

2.1. A feladatok vázlatos áttekintése

Az EP választás folyamata a közjogi választások egyik legegyszerűbb választása, azonban így is rendkívül összetett, számos feladatból tevődik össze, melyek egy részét párhuzamosan kell elvégezni, míg más feladatok időben egymást követve kerülnek végrehajtásra. Ezért először az EP választás folyamatának vázlatos áttekintését adjuk, majd a továbbiakban az egyes feladatok részletes ismertetése fog megtörténni.

A választási szervekkel szembeni követelmény az, hogy maradéktalanul végezzék el feladataikat, annak érdekében, hogy az eredmény-megállapítás jogszerűen megtörténhessen.

2.1.1. A választás kitűzését megelőző feladatok

A közvélekedéssel ellentétben egy közjogi választás nemcsak a szavazásnap feladatokból áll, és nem is a választás kitűzésétől az eredmény megállapításáig tart. Számos feladatot már a választás kitűzését megelőzően el kell végezni.

Ezen feladatok nagy része az NVI feladatai közé tartozik, így különösen

- a központi névjegyzék folyamatos vezetése, a magyarországi lakcímmel nem rendelkező választópolgároktól beérkező regisztrációs kérelmek elbírálása, és a szükséges átvezetések elvégzése a központi névjegyzékben;
- a választások pénzügyi fedezetének biztosítása, a pénzügyi tervek elkészítése;
- közbeszerzések lebonyolítása, melyek közül kiemelkednek az informatikai feladatokra és nyomdai szolgáltatásokra vonatkozó közbeszerzések;
- a választási irodák felkészítése a választási feladatokra, képzések, illetve oktatások megszervezése elsősorban a területi választási irodák (a továbbiakban: TVI) és az országgyűlési választókerületi választási irodák vezetői és azok helyettesei részére;
- a végrehajtási rendeletek előkészítése az NVI közreműködésével az Igazságügyi Minisztérium által.

Az NVI feladatain túl a helyi választási szervek is rendelkeznek feladatokkal, ide tartoznak:

- a központi névjegyzék folyamatos vezetése, a magyarországi lakcímmel rendelkező választópolgároktól beérkező különböző kérelmek (például nemzetiségi regisztráció, adatletiltás stb.) elbírálása,
- felkészülés a választási feladatokra (az irodák vezetői gondoskodnak róla, hogy valamennyi választási irodai tag oktatása megtörténjen),
- a szavazókörök felülvizsgálatával kapcsolatos feladatok.

2.1.2. A választás kitűzését követő feladatok

A választás kitűzését követően kezdődik meg a szűk értelemben vett választási időszak. A választási szervek főbb feladatai a választás kitűzése után a következők:

- a választási irodák folyamatosan tájékoztatják a résztvevőket a legfontosabb aktuális tudnivalókról, a választási szervek a választás teljes ideje alatt biztosítják annak nyilvánosságát;
- névjegyzékkel kapcsolatos teendők elvégzése, ezen belül:
  - » az NVI elvégzi a központi névjegyzékkel kapcsolatos feladatait, és elbírálja az ahhoz beérkező kérelmeket,
  - » a helyi választási iroda (a továbbiakban: HVI) szintén elvégzi a központi névjegyzékkel kapcsolatos feladatait, kezeli a szavazóköri névjegyzéket, elbírálja az azokhoz beérkező kérelmeket;
- kiemelt feladat a névjegyzékekkel kapcsolatban, hogy a választópolgárokat értesítő megküldésével tájékoztatni kell a szavazás időpontjáról és a legfontosabb tudnivalókról;
- az NVB nyilvántartásba veszi a jelölőszervezeteket és a bejelentett listákat, ehhez kapcsolódva az NVI elvégzi az ajánlásokkal kapcsolatos feladatokat (ajánlóívek kezelése, ajánlások ellenőrzése);
- ellenőrzésre kerül a választási, különösen a szavazatszámoló bizottságok összetétele, a HVI-k, a TVI-k és az NVI fogadja a delegáltak bejelentését az egyes választási bizottságokhoz, nyilvántartásba vételre kerülnek a megfigyelők;
- előkészítik a szavazóköröket a szavazásnapi feladatokra, illetve előállításra és kiszállításra kerülnek a szavazóhelyiségbe a választási anyagok, kellékek;
- az NVI – együttműködve a Külgazdasági és Külügyminisztériummal – megszervezi a külképviseleti szavazást;
- a választási szervektől függetlenül a szavazást megelőző 50. naptól megkezdődik a kampány, ennek során a jelölőszervezetek ismertetik programjukat;
- a választási bizottságok, különösen az NVB, illetve a Kúria folyamatosan elbírálja a jogorvoslati kérelmeket;
- a szavazás napján leadásra, majd a hazai szavazókörökben megszámlálásra kerülnek a szavazatok, majd az NVB – a külképviseleti szavazatok hazaérkezése és megszámlálása után – megállapítja a választás végleges eredményét;
- az eredmény jogerőssé válását követően az NVB közleményt tesz közzé, átadja a megbízóleveleket a megválasztott képviselőknek.

2.1.3. A választási eredmény megállapítása utáni feladatok

- Az NVB és az NVI elnökei beszámolnak az Országgyűlésnek;
- megtörténik a választás pénzügyi elszámolása, az Állami Számvevőszék ellenőrzése;
- a jegyzőkönyvek átadása a Levéltár részére, az egyéb választási iratok megsemmisítése;
- kampányanyagok – különösen a plakátok – eltávolítása a közterületekről.

2.2. A szavazókörök létrehozása

Minden választás alapeleme, hogy létre kell hozni, illetve a választás előtt felül kell vizsgálni a választási rendszer legkisebb területi egységeit, a szavazóköröket. Ez a feladat határidő nélkül terheli

a HVI vezetőjét, akinek figyelemmel kell kísérnie a szavazókörök kialakítását érintő változásokat, azonban választás előtt hangsúlyos szerepet kap a felülvizsgálat elvégzése.

Településenként legalább egy szavazókörnek kell lennie. A településen található összes címet be kell sorolni valamelyik szavazókörbe. A szavazókör területe nem lépheti át sem a település, sem – az országgyűlési választáson – az országgyűlési egyéni választókerület, illetve – a helyi önkormányzati választáson – a helyi önkormányzati egyéni választókerület határait.

Az összes választópolgárt szavazókörökbe kell besorolni úgy, hogy egy szavazókörbe mintegy hatszáz, legfeljebb ezeröttszáz választópolgár jusson. Azoknak a választópolgároknak a besorolására, akik többszavazókörös településen csak településszintű lakcímmel rendelkeznek, a Ve. 78. §-a alapján ki kell jelölni egy szavazókört, ahol ezen választópolgárok szavazhatnak.

Ez azt jelenti, hogy a választópolgárok száma semmiképp nem haladhatja meg az 1500-at. Tehát azokban az esetekben, ha egy szavazókörhöz több mint 1500 választópolgár tartozna, azt módosítani kell. Egy szavazókörös településen a feladat egyszerű, egy helyett két szavazókört kell kialakítani. Több szavazókörös településen a változtatás többféleképpen történhet:

- valamennyi szavazókör arányosan módosításra kerül, hogy azokban nagyjából azonos számú választópolgár szerepeljen, így adott településen a szavazatszámoló bizottságok szavazásnapjának feladatai megközelítőleg hasonló mértékűek legyenek;
- a túl népebbé vált szavazókör egy részét egy másik szavazókörhöz körzetesítjük (csatoljuk);
- egyszerűen kettéosztjuk a szavazókört, így egy helyett két szavazókört kapunk.

Fontos felhívni a figyelmet, hogy az EP választás előtt a szavazatszámoló bizottságokat nem kell generálisan újraválasztani, viszont új szavazókör létrehozása esetén kell egy új bizottságot választani. Amikor olyan településen nő a szavazókörök száma, ahol azelőtt csak egy szavazókör volt, ráadásul nem is egy, hanem több szavazókörrel, akkor annyi új szavazatszámoló bizottságot kell felállítani, ahány a szavazatszámoló bizottságok (a továbbiakban: SZSZB) száma összesen, és a helyi választási bizottság (a továbbiakban: HVB) - amelynek már csak három választott tagja lesz a korábbi öttel szemben - a továbbiakban már nem látja el egyik szavazókörben sem az SZSZB feladatait.

A választópolgárok számára vonatkozó másik szabály, hogy egy szavazókörben mintegy 600 választópolgárnak kell szerepelnie. A felső határral ellentétben ez a szám csak irányadónak tekintendő, attól lefelé el lehet térni. Nyilvánvaló, hogy azokon a településeken, ahol a választópolgárok száma nem éri el a 600-at, ezt a szabályt eleve nem lehet alkalmazni, így a szavazókörbe tartozók száma mindenképpen 600 fő alatti lesz. Mérlegelési jogkörben is lehetséges a 600 fős irányszám alatt megállapítani a választópolgárok számát, például azokon a nagyobb településeken, ahol a Ve. 78. §-a alapján kijelölt szavazókörben nagyobb számú, úgynevezett átjelentkezéssel választópolgár adja le a szavazatát.

A Ve. rendelkezései alapján a szavazókörök számát, sorszámát és területi beosztását, valamint a szavazóhelyiségek címét a helyi választási iroda vezetője határozattal állapítja meg. A határozat kötelező tartalmi elemeként szerepeltetni kell a választópolgárok szavazókörönkénti számát és a Ve. 78. §-a alapján kijelölt szavazókört is. A határozatát a helyben szokásos módon tizenöt napra közzé kell tenni.

Tekintettel arra, hogy a szavazókörök beosztása a település valamennyi választópolgárát érinti, ezért szükséges, hogy az a legszélesebb körben kapjon nyilvánosságot, azt mindenki megismerhesse. Természetesen nemcsak a rendelkezések megismerésére van lehetőség, hanem a közzététel időtartama alatt lehetőség van jogorvoslat benyújtására is, melyet a TVI vezetője 3 napon belül bírál el. A TVI vezetőjének döntése jogerős, az ellen további jogorvoslatnak helye nincs.

A választás kitűzésétől a szavazás napjáig nem lehet szavazókör sorszámát, a szavazókörbe sorolt cím besorolását megváltoztatni, továbbá település megnevezésének, közterület nevének és jellegének, ház számának, épület vagy lépcsőház jelének megváltozását a címnyilvántartásban átvezetni.

A szavazókörökről és a választókerületekről az NVI nyilvántartást vezet. A nyilvántartás a Ve. 1. számú melléklete alapján a szavazókörök tekintetében az alábbi adatokat tartalmazza:

- településenként az egyes szavazókörök sorszámát, a szavazókörbe tartozó címet, a szavazókörbe tartozó választópolgárok számát, a szavazókör szavazóhelyiségének címét,
- a 78. § szerint kijelölt szavazókör megjelölését,
- a szavazóhelyiség akadálymentességére vonatkozó információt,
- a szavazókörök térképes megjelenítését,

A nyilvántartást – melyben a HVI vezetője átvezeti a változásokat – az NVI a választások hivatalos honlapján folyamatosan közzéteszi.

2.3. A körzetkarbantartás

Az előzőekben részletesen ismertettük a szavazókörök kialakítására és felülvizsgálatára vonatkozó jogszabályi előírásokat, míg a mostani tananyagrészen a szavazókörök technikai karbantartására vonatkozó követelmények kerülnek ismertetésre.

2.3.1. A szavazókörök nyilvántartása

2017 novemberében új elemként jelent meg a választások informatikai támogatásában, hogy a szavazókörök nyilvántartását a HVI-nek a Nemzeti Választási Rendszerben (a továbbiakban: NVR) kell folyamatosan aktualizálnia, melynek során biztosítani kell a jogszabályi előírásokat.

A szavazókörök nyilvántartása három részből áll. Hosszú távú cél, hogy egy szavazóköri nyilvántartás legyen, mely valamennyi típusú választás lebonyolítására alkalmas, ameddig azonban ez a feltétel nem teljesül az NVI külön, önálló körzetállományban vezeti:

- az országos választásokon (országgyűlési és EP-választás, országos népszavazás),
- a helyi választásokon (önkormányzati választás, helyi népszavazás), illetve
- a fenti állományoktól teljesen elkülönülve a települési nemzetiségi önkormányzati választásokon (ez 2019-ben megszűnik) alkalmazott szavazókörök nyilvántartását.

Miből adódhat az, hogy az országos, illetve a helyi választásokon eltérnek a körzetállományok? Vegyünk egy olyan települést, ahol a lakosság száma 10100 fő, s ebből 8000 fő a választópolgár. Ezen a településen országos választás esetén elegendő hat szavazókört kialakítani, míg önkormányzati választáson – tekintettel az Övjt. 5. § (2) bekezdés a) pontjára – 8 választókerület, s ebből következően minimum nyolc szavazókör kialakítása szükséges.

A különböző körzetállományok egymástól teljesen függetlenek, így ha a HVI az egyikben átvezet egy változást, az a másikban nem jelenik meg. Ezért ha a körzetállomány változása mind az országos, mind a helyi választások körzetállományát érinti (ez az esetek túlnyomó többsége), a HVI-nek a változást mindkét állományon át kell vezetnie. Célszerű a két körzetállományon az átvezetést egyszerre foganatosítani, függetlenül attól, hogy például az EP választás előkészítésekor a helyi választások állománya nem kerül használatra, mert így biztosítható mindkét állomány naprakészsége és szinkronitása.

Említettük, hogy végső cél egy körzetállomány létrehozása, ezért a HVI-nek a szavazóköröket minden egyes módosításnál úgy kell alakítania, hogy az országos és a helyi választások körzetállományai egymáshoz közelítsenek, majd egy későbbi időpontban teljes mértékben megegyezzenek. Ha ez az egész országban teljesül, akkor lehetőség lesz a két körzetállomány összevonására.

A körzetkarbantartás térképes funkciói kizárólag az elektronikus anyakönyvi rendszer informatikai eszközrendszerén érhetők el.

2.3.2. Az EP választások körzetállománya

Előfordulhat, hogy a legutóbbi országos választás óta a HVI önkormányzati választások vagy helyi népszavazások miatt módosította a körzetállományt, a módosítás azonban nem került átvezetésre az országos, így az EP választásokon is alkalmazandó körzetállományban.

Ezért is nagyon fontos, hogy – az EP választás kitűzését megelőzően is – minden HVI ellenőrizze az országos választások szavazóköri állományában, hogy az helyes adatokat tartalmaz-e. A szükséges módosításokat át kell vezetni. A körzetesítési feladatok ütemezéséről és részletes feladatairól az NVI elnöke rendelkezik.

Fokozott figyelmet kell fordítani arra, hogy a Ve. 78. §-a szerinti kijelölt szavazókör alkalmas legyen az átjelentkezéssel szavazás miatti fokozott igénybevétel kezelésére. Olyan szavazókört kell kijelölni, amelynek szavazóhelyisége lehetővé teszi, hogy szükség esetén a megnövelt létszámú SZSZB – a névjegyzék felosztásával – több munkaasztalnál, a Ve. 28. § (6) bekezdése alapján esetleg ugyanazon épületen belül több helyiségben tudja fogadni a választópolgárokat (célszerű például iskolát, elsődlegesen annak a tornatermet kijelölni erre a célra). A szavazókörök kialakítása során a kijelölt szavazókör méretét úgy célszerű meghatározni, hogy a lehető legkevesebb (akár 600-nál jóval kevesebb) helyi választópolgár tartozzon ide. Ez azért igényel fokozott figyelmet, mert a választás kitűzését követően már nem lehet megváltoztatni a kijelölt szavazókört.

2.3.3. A körzetállomány módosítása a választás kitűzése után

A választás kitűzésétől a szavazás napjáig nem lehet szavazókör sorszámát, a szavazókörbe sorolt cím besorolását megváltoztatni, továbbá település megnevezésének, közterület nevének és jellegének, ház számának, épület vagy lépcsőház jelének megváltozását a címnyilvántartásban átvezetni. A választás kitűzését követően már nem lehet megváltoztatni a kijelölt szavazókört sem.

A Ve. által nem tiltott változásokat azonban a Központ Címregiszterben, a KCR-ben a címnyilvántartás frissítése érdekében továbbra is átvezetheti a jegyző. A végrehajtható átvezetések listáját a Függelék tartalmazza

Amennyiben a szavazókör szavazóhelyiségének címét vagy egyéb adatát a választás kitűzését követően bármely okból meg kell változtatni, a változtatáshoz a HVI vezetőjének – a VÁKIR-on keresztül – engedélyt kell kérnie az NVI elnökétől. A módosuló adatokat az NVI javítja. Ha a szavazóhelyiség címe változik, a szavazás helyéről értesítő útján már tájékoztatott választópolgárok számára a HVI-nek – az NVR megfelelő funkciójának használatával – új értesítőt kell kiküldenie, és emellett a helyben szokásos módon is tájékoztatást kell adni a változásról.

2.4. A névjegyzék összeállítása és továbbvezetése

A névjegyzék alatt azoknak a különböző jegyzékeknek az összességét értjük, melyek a választójogosultságot, annak gyakorlásának egyes speciális ismérveit, illetve annak korlátait tartalmazzák.

A legnagyobb és legtöbb adatot tartalmazó ilyen jegyzék a központi névjegyzék, mely az összes választójoggal rendelkező polgár adatait tartalmazza, az összes választástípus tekintetében. A központi névjegyzéket a 2013. évi Ve. vezette be, addig jogilag központi nyilvántartás nem létezett a választójog tekintetében, hanem a választások kitűzését követően a HVI-k a személyiadat- és lakcímnnyilvántartás

(a továbbiakban: SZL) adatbázisát felhasználva, de önállóan hozták létre a szavazókori névjegyzékeket. A 2013. évi Ve. hatályba lépését követően jött létre az azóta folyamatosan létező, állandó nyilvántartás a központi névjegyzék, melynek adattartalmát a Ve. 2. melléklete határozza meg.

A központi névjegyzékhez szorosan kapcsolódik a választójoggal nem rendelkező polgárok nyilvántartása, melynek adattartalmát a Ve. 2/A. melléklete határozza meg. Az egyes választásokhoz kapcsolódóan további jegyzékek kerülnek létrehozásra, amelyek a választás kitűzését követően kerülnek generálásra, és amelyek közül a legjelentősebb a szavazókori névjegyzék. Ezek összeállításával szemben a legfőbb követelmény, hogy annak eredményeképpen az adott választáson választójogosultsággal rendelkező valamennyi választópolgár szerepeljen valamelyik szavazókori névjegyzékben.

A szavazókori névjegyzékhez kapcsolódik még a mozgóurnát igénylő választópolgárok jegyzéke, valamint a külképviseleti névjegyzék, illetve egyes választásoknál (például országgyűlési választás) a levélben szavazók jegyzéke.

Tekintettel arra, hogy jelen oktatás egyik kiemelt célcsoportjába a helyi választási irodák azon tagjai tartoznak, akik ellátják a névjegyzékek vezetésével kapcsolatos feladatokat, ezért a névjegyzékekkel kapcsolatos tudnivalók részletes ismertetésre kerülnek az alábbiakban.

Számos helyen tartalmaz a jegyzet konkrét információt arra vonatkozóan, hogy az informatikai rendszerek melyik részelemét kell használni, és melyik menüpont segítségével lehet adott feladatot ellátni. Tekintettel arra, hogy az informatikai rendszer folyamatos fejlesztés alatt áll, ezért előfordulhat, hogy némelyik hivatkozás a tananyag készítése és a hallgató általi feldolgozása között módosult, ezért ezen információk tájékoztató jellegűek, azok számonkérése nem képezi a vizsga részét.

2.4.1. A központi névjegyzék

A központi névjegyzék vezetésével kapcsolatos feladatokat egyrészt az NVI, másrészt a HVI az NVR-ben látja el, a kérelmeket az NVR Kérelemkezelés moduljában kell elbírálni.

Az NVI feladatait jelen jegyzet részletesen nem tartalmazza, mert azok alapvetően a magyarországi lakcímmel nem rendelkező választópolgárok regisztrációjához kapcsolódnak, s ezen választópolgárok választójoga az EP választásra – ahogy azt a jegyzet korábbi részében tárgyaltuk – nem terjed ki.

A HVI feladatai közé a központi névjegyzékkel kapcsolatban az alábbi kérelmek elbírálása tartozik:

- az Európai Unió más tagállamának állampolgára kérheti, hogy az EP-választásokra is kiterjedjen a névjegyzékbe vétele,
- fogyatékoságára tekintettel a választópolgár választójogának gyakorlása érdekében segítséget igényelhet,
- a központi névjegyzékben szereplő választópolgár személyes adatainak kiadásának megtiltását kérheti, illetve
- a magyar állampolgárságú választópolgár kérheti annak regisztrálását, hogy a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény szerinti valamely nemzetiséghez tartozik.

A négyfajta kérelemből az első szorosan az EP választáshoz kötődik. A második és harmadik kérelem hatálya valamennyi választásra, így az EP választásra is kiterjed. A negyedik kérelmet is elő lehet terjeszteni az EP választás ideje alatt is, azt el is kell bírálni, bár az EP választáson joghatást nem eredményez.

A fenti névjegyzéki kérelmeket a magyarországi lakcímmel rendelkező választópolgár bármikor előterjesztheti, és természetesen a bejegyzések törlését is bármikor kérheti a HVI-től.

(Ha a polgárt a választójogának elvesztése vagy a magyarországi lakcímének megszűnése miatt törlik a központi névjegyzékből, és később – a választójogának visszanyerésekor vagy lakcím

létesítések – ismét felvételre kerül, a központi névjegyzék a korábbi kérelem alapján bejegyzett adatokat nem tartalmazza, ilyen esetben új kérelem benyújtása szükséges.)

A kérelmek formanyomtatványát a 17/2013. (VII. 17.) KIM rendelet 2. és 5. melléklete állapítja meg.

A kérelmeket választási időszakon kívül 5 naptári napon belül, a választás kitűzésétől kezdve a benyújtása napján kell elbírálni. Ha a kérelmet munkanapon 16.00 óra után, vagy nem munkanapon nyújtották be, akkor a benyújtását követő munkanapon kell elbírálni.

2.4.2. Az Európai Unió más tagállama állampolgárának névjegyzékbe vétele az EP választásra

Az Európai Unió más tagállamának Magyarországon élő állampolgára automatikusan kerül felvételre a központi névjegyzékbe, amikor lakóhelyet létesít Magyarországon, feltéve, hogy a magyar jog szerint nagykorú és a magyar bíróság nem zárta ki a választójogból. Az uniós választópolgár automatikus névjegyzékbe vétele azonban csak a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választására terjed ki.

Az Európai Parlament tagjainak választásán azok az uniós választópolgárok, akik nem az állampolgárságuk szerinti tagállamban élnek, szabadon dönthetnek arról, hogy az állampolgárságuk vagy a lakóhelyük szerinti tagállamban kívánják gyakorolni a választójogukat. E választópolgárok a lakóhelyük szerinti tagállamban akkor szavazhatnak az EP-választáson, ha kérik az ottani névjegyzékbe való felvételüket.

A központi névjegyzékben szereplő uniós állampolgár tehát kérheti, hogy a központi névjegyzékbe vétele az EP-választásra is terjedjen ki. Ebben az esetben a választópolgár az EP-választáson a magyarországi képviselők választásán szavazhat.

Az Európai Unió más tagállamának az Európai Parlament tagjainak választására is kiterjedő hatállyal központi névjegyzékben szereplő állampolgára bármikor kérheti, hogy a HVI törölje a központi névjegyzékből választójogosultságának az Európai Parlament tagjainak választására is kiterjedő hatályát. Így lehetővé válik az uniós választópolgár számára, hogy az állampolgársága szerinti tagállam európai parlamenti képviselőinek választásán gyakorolja aktív választójogát. A törlési kérelem alapján az európai uniós választópolgár továbbra is szerepel a központi névjegyzékben (a helyi önkormányzati választáson választójoggal rendelkezik), de a névjegyzékbe vétele már nem terjed ki az Európai Parlament tagjainak választására, így az európai parlamenti választás szavazóköri névjegyzékébe már nem kerül be.

2.4.3. A fogyatékossgal élő választópolgár által igényelt segítség

A fogyatékossgal élő választópolgárok joggyakorlásának elősegítése alapelvének érvényesítése érdekében a Ve. a fogyatékossgal élő választópolgár részére lehetővé teszi, hogy a választójogának gyakorlásához szükséges speciális segítséget igényeljen.

A vak és gyengénlátó választópolgárok hatékony tájékoztatását szolgálja, hogy a szavazás helyét és idejét is tartalmazó értesítőt számukra – kérésükre – Braille-írással kell elkészíteni, a Braille-írással ellátott szavazósablon alkalmazása pedig lehetővé teszi, hogy önállóan, mások segítsége nélkül töltsék ki a szavazólapot.

A választójog gyakorlásával kapcsolatos tudnivalókat egyszerű, könnyen értelmezhető megfogalmazásban tartalmazó tájékoztató szórólap az írott szöveget nehezen értelmező választópolgárok eligazodását segíti.

Addig, ameddig nem sikerül megvalósítani, hogy valamennyi szavazóhelyiség akadálymentesen elérhető legyen, településenként legalább egy akadálymentes szavazókört kell létrehozni, és a választópolgárnak szükséges előre jeleznie, ha ilyen szavazóhelyiségben kíván szavazni.

2.4.4. A központi névjegyzéki adatok kiadásának megtiltása

A választási iroda a Ve. 153. §-a alapján a jelölő szervezet, jelölt kérésére köteles átadni a szavazóköri névjegyzékben szereplő választópolgárok név- és lakcímadatait annak érdekében, hogy a választási kampány keretében a választópolgárokat közvetlenül, névre szólóan megcímezett küldemények útján vagy személyesen felkereshessék.

A választópolgár viszont megtilthatja névjegyzéki adatai kampánycélú kiadását.

2.4.5. A személyiadat- és lakcímnnyilvántartásban kezelt adatok kiadásának megtiltása

Az SZL-ben kezelt adatokra vonatkozó önrendelkezési jog gyakorlásának módját a polgárok személyi adatainak és lakcímeinek nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény állapítja meg. A Ve. lehetővé teszi, hogy a névjegyzéki adatok kiadásának megtiltása mellett a polgár az SZL-ben nyilvántartott adatainak szolgáltatását tiltó nyilatkozatot is tegyen.

Ez a nyilatkozat csak annyiban függ össze a választási eljárással, hogy ugyanazon formanyomtatványon is benyújtható, mint a névjegyzékkel kapcsolatos kérelem. Az ilyen kérelmet a HVI további ügyintézés céljából továbbítja az illetékes járási kormányhivatal részére.

2.4.6. A nemzetiségi regisztráció

Ha a magyarországi lakcímmel rendelkező választópolgár a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 1. mellékletében felsorolt valamely nemzetiséghez (bolgár, görög, horvát, lengyel, német, örmény, roma, román, ruszin, szerb, szlovák, szlovén és ukrán) tartozik, kérheti, hogy ez a tény kerüljön rögzítésre a központi névjegyzékben. Tekintettel arra, hogy ennek a ténynek a bejegyzése az EP választásra nincs hatással, ezért az erre vonatkozó részletes szabályok ismertetése nem képezi a mostani tananyag részét.

2.5. A választójoggal nem rendelkező polgárok jegyzéke – NESZA

2.5.1. A NESZA adattartalma

A választójoggal nem rendelkező polgárok jegyzéke (a továbbiakban: NESZA) azoknak a polgároknak az adatait tartalmazza, akiknek egyedi bírói döntés értelmében nincs, vagy korlátozott a választójoga, így:

- sem aktív, sem passzív választójoggal nem rendelkezik az, akit a bíróság gondnoksági perben a választójogból kizárt vagy büntető ügyben hozott ítéletében a közügyektől eltiltott;

- szavazhat, de nem lehet jelölt az, aki szabadságvesztés büntetését tölti (feltéve, hogy nincs eltöltve a közügyektől) vagy intézeti kényszergyógykezelés alatt áll.

2.5.2. A NESZA adatainak felhasználása

A választójoggal nem rendelkező polgárok nyilvántartásának adatait kizárólag a választási eljárásban, a választási szervek vagy – jogorvoslati eljárásban – a bíróságok kezelhetik. Az adatkezelés kizárólagos célja annak megállapítása lehet, hogy valaki rendelkezik-e választójoggal.

2.5.3. A NESZA nyilvánossága

A választójoggal nem rendelkező polgárok nyilvántartása az abban szereplő polgárok különleges adatait tartalmazza. Ezért a nyilvántartás nem nyilvános, abba csak az érintett személy a saját adatai tekintetében, továbbá a választási szervek és a bíróság tekinthetnek be. A betekintésről az NVI nyilvántartást vezet.

Bármely nagykorú polgár kérheti az NVI-től annak igazolását, hogy nem szerepel a választójoggal nem rendelkező polgárok nyilvántartásában, azaz vele szemben nem áll fenn a választójogból való kizáró ok.

A NESZA állomány a TVI-k, az országgyűlési egyéni választókerületi választási irodák (a továbbiakban: OEVI) és a HVI-k számára nem elérhető.

2.6. A szavazóköri névjegyzék

2.6.1. A szavazóköri névjegyzék létrehozása

A választás kitűzését követően a központi névjegyzék alapján az NVI elkészíti az elektronikus szavazóköri névjegyzéket, amelyben a választáson szavazati joggal rendelkező választópolgárok szerepelnek.

Már a szavazóköri névjegyzék összeállításától kezdve, azaz a választás kitűzését követő naptól szerepelnek a szavazóköri névjegyzékben azok a kiskorú polgárok is, akik legkésőbb a szavazás napján a 18. életévük betöltésével választójogosulttá válnak.

Egy választópolgár csak egy névjegyzéken szerepelhet, viszont minden választópolgárnak kell szerepelnie valamelyik szavazóköri névjegyzékben.

Az elektronikus szavazóköri névjegyzéket az NVI a szavazás napját követő 90 nap elteltével megszünteti, a szavazókörben használt kinyomtatott példányt pedig a HVI-nek kell a szavazást követő 90. nap utáni munkanapon megsemmisítenie.

2.6.2. Az értesítő

A választás kitűzéséről, valamint a szavazás napjáról és helyéről értesítővel kell tájékoztatni a szavazóköri névjegyzékben szereplő választópolgárokat. Az értesítő tartalmazza a választópolgár

nevét, születési nevét, születési idejét és a lakcímét, valamint a választópolgár szavazati jogának gyakorlásával kapcsolatos alapvető információkat is.

Azoknak a választópolgárok, akik a szavazás napját megelőző 67. napon a szavazóköri névjegyzékben szerepelnek, az NVI küldi meg az értesítőt, úgy, hogy a szavazást megelőző 51. napig megérkezzen a választópolgárhoz.

Azt, aki később kerül felvételre a település valamely szavazókörének névjegyzékébe, a felvételekor – ha jelen van, az értesítő átadásával, egyébként megküldésével – a HVI tájékoztatja a névjegyzékbe vételéről. Az értesítőt fő szabály szerint az a HVI küldi meg (vagy adja át) a választópolgárnak, amelynek szavazóköri névjegyzékébe a választópolgár felvételre kerül. Ez alól három kivétel van.

- Ha a HVI átjelentkezésre irányuló kérelmet bírál el: ebben az esetben az átjelentkezési kérelmet elbíráló HVI küldi meg vagy adja át az értesítőt.
- Ha a választópolgár a központi névjegyzék adatai szerint Braille-írással készült értesítő megküldését kérte, ebben az esetben az NVI küldi meg számára a speciális értesítőt.
- Ha az SZSZB/HVB megbízott tagját vagy a jegyzőkönyvvezetőt a lakcíme szerinti HVI egy másik település névjegyzékébe teszi át, a lakcím szerinti HVI küldi meg számára az értesítőt.

Az a választópolgár, aki – annak ellenére, hogy szerepel a szavazóköri névjegyzékben – nem kapja meg az értesítőt, vagy azt elveszíti, a HVI-től új értesítőt igényelhet. Az értesítő tájékoztatásra szolgál, annak létehez joghatás nem fűződik, annak hiánya nem befolyásolja a választópolgár választójogát, így akkor is jogosult szavazni, ha szavazókörben az értesítőt nem tudja bemutatni.

2.6.3. A szavazóköri névjegyzék továbbvezetése

A szavazóköri névjegyzék továbbvezetésére részben automatikusan, részben hivatalból vagy kérelmek alapján kerül sor.

A szavazóköri névjegyzék automatikus továbbvezetése

Annak érdekében, hogy a szavazóköri névjegyzék mindig naprakész legyen, az NVR a központi névjegyzékben bekövetkezett minden változást (például lakcímváltozás, névváltozás, választójog elvesztése vagy megszerzése) átvezet a szavazóköri névjegyzéken.

A szavazóköri névjegyzék módosítása hivatalból

Azt a választópolgárt, aki a központi névjegyzékkel kapcsolatos kérelemben kérte, hogy akadálymentes szavazóhelyiségben szavazhasson, és akinek a lakcíme szerint kijelölt szavazóhelyiség nem akadálymentes, a HVI egy másik, akadálymentes szavazóhelyiséggel rendelkező szavazókör névjegyzékébe teszi át. (*NVR Országgyűlési választás-Szavazóköri névjegyzék modul-Névjegyzék kezelés- Körzetesítés/Akadálymentes szk. besorolás*) A Ve. 166. §-a szerint „minden településen minden választókerületben legalább egy szavazóhelyiséget akadálymentesíteni kell”, továbbá a települési szintű lakóhellyel rendelkezők számára kijelölt szavazóhelyiségnek is akadálymentesnek kell lennie.

A szavazóköri névjegyzék módosítása kérelemre

Szavazóköri névjegyzékkel kapcsolatos kérelmet a szavazást megelőző 66. naptól lehet benyújtani.

a) Mozgórna igénylése

Az a választópolgár, aki a szavazóköri névjegyzékben szerepel, de egészségi állapota vagy fogyatékosága, illetve fogva tartása (ideértve a házi vagy reintegrációs őrizetben lévő személyeket is) miatt nem tud elmenni a szavazóhelyiségbe, hogy ott adja le a szavazatát, a szavazás napján 12 óráig mozgórnat kérhet. Egyéb indokok (például munkavégzési kötelezettség teljesítése) alapján nincs lehetőség mozgórna igénylésére.

A mozgórnat a választópolgár kérheti:

- a lakcímére, vagy a lakcíme szerinti szavazókörben lévő bármely címre,
- ha átjelentkezéssel szavaz, akkor a település területén található bármely címre.

A választópolgár – a szavazást megelőző 2. napon 16 óráig – kérheti, hogy a korábbi kérelmében megjelölt cím helyett másik címre kapjon mozgórnat, vagy azt, hogy a korábban igényelt mozgórna helyett mégis a szavazóhelyiségben szavazhasson.

b) Átjelentkezés

Átjelentkezéssel az a választópolgár szavazhat, aki a szavazás napján Magyarország területén, de a magyarországi lakcíme szerinti szavazókörtől eltérő helyen tartózkodik. Tipikus esetben ez azt jelenti, hogy egy másik településen tartózkodó választópolgárnak nem kell hazautaznia a választójoga gyakorlásának érdekében.

Emellett annak lehetőségét is biztosítja az átjelentkezés, hogy egy mozgásában gátolt választópolgár akkor is szavazhasson, ha nem otthon, hanem például kórházban, börtönben tartózkodik, amely akár ugyanazon településen, de a lakcímétől eltérő szavazókör területén fekszik. Ebben az esetben a lakcíme szerinti szavazókör SZSZB-jétől nem kérhet mozgórnat, hiszen azt az SZSZB csak a szavazókör területén belül viheti ki. Ha azonban a választópolgár átjelentkezési kérelmet nyújt be ugyanazon településre, ahol lakik, átkerül a település e célra kijelölt szavazókörének szavazóköri névjegyzékébe, és a kijelölt szavazókör SZSZB-jétől már kérheti, hogy mozgórnával keresse fel, bárhol is tartózkodik a településen. A Ve. ugyanakkor a településen belüli átjelentkezést generálisan is lehetővé teszi, az nem kötött a mozgórna iránti kérelemhez.

A HVI – a választópolgár szavazást megelőző 4. napon 16 óráig benyújtott kérelme alapján – a választópolgárt felveszi azon településnek (budapesti kerületnek) a települési szintű lakóhellyel rendelkező választópolgárok számára a Ve. 78. §-a szerint kijelölt szavazókörének névjegyzékébe, ahol a választópolgár szavazni kíván (ezzel egyidejűleg törlésre kerül a lakcíme szerinti szavazókör névjegyzékéből). Az egy szavazókörös településen értelemszerűen nincs kijelölt szavazókör, ott az egyetlen szavazókör névjegyzékébe kell felvenni az átjelentkező választópolgárt.

A választópolgár a szavazást megelőző 4. napon 16 óráig módosíthatja vagy – levélben történő vagy elektronikus azonosítás nélküli elektronikus benyújtás esetén – visszavonhatja eredeti kérelmét, míg a szavazást megelőző második nap 16 óráig – személyes vagy elektronikus azonosítást követő elektronikus benyújtás esetén – visszavonhatja átjelentkezési kérelmét. Előzőek alapján a választópolgár a korábbi kérelmében megjelölt település helyett másik településen szavazhat, vagy a lakcíme szerinti szavazókörben adhatja le a szavazatát.

Ha a törvényi határidőn belül:

- a) a választópolgár olyan címre kér mozgórnat, amely nem abban a szavazókörben található, amelynek névjegyzékében szerepel, illetve
- b) az átjelentkező választópolgár olyan címre kér mozgórnat, amely nem azon a településen található, amelynek névjegyzékében szerepel,

a kérelmét egyben átjelentkezésre, illetve az átjelentkezés módosítására irányuló kérelemnek is kell tekinteni.

Ebben az esetben – attól függően, hogy a kérelmet hova nyújtották be – a választópolgár lakcíme szerint illetékes helyi választási iroda vagy a mozgórna kivételére illetékes szavazatszámpláló

bizottság illetékességi területén működő helyi választási iroda dönt az átjelentkezés és a mozgóurna iránti kérelemről is.

c) A külképviseleti névjegyzék

Az a választópolgár, aki a szavazóköri névjegyzékben szerepel, de a szavazás napján külföldön tartózkodik, Magyarország nagykövetségén vagy főkonzulátusán szavazhat. A szavazás feltétele, hogy kérelme alapján a választópolgárt a HVI felvegye a külképviseleti névjegyzékbe.

A HVI – a szavazást megelőző 9. napon 16 óráig benyújtott kérelem alapján – a választópolgárt felveszi azon külképviselet névjegyzékébe, ahol a választópolgár szavazni kíván, egyidejűleg feltünteti a lakcíme szerinti szavazókör névjegyzékén, hogy a választópolgár a külképviseleti névjegyzékben szerepel. A szavazóköri névjegyzék kinyomtatott példányán a külképviseleti névjegyzékbe felvett választópolgárok nem jelennek meg, így biztosítható, hogy egy választópolgár ne szavazhasson a külképviseleten és a lakóhelye szerinti szavazókörben is.

A választópolgár – a szavazást megelőző 9. napon 16 óráig – módosíthatja, hogy melyik külképviseleten kíván szavazni, vagy – a szavazást megelőző 4. napon 16 óráig – kérheti törlését a külképviseleti névjegyzékből, így visszakerül a lakcíme szerinti szavazókör névjegyzékébe.

d) SZSZB-tag, jegyzőkönyvvezető áttétele

Az SZSZB tagja, valamint a jegyzőkönyvvezető a szavazást megelőző 2. napig kérheti, hogy a HVI tegye át annak a szavazókörnek a névjegyzékébe, amely SZSZB-jének munkájában a szavazás napján részt vesz.

Az SZSZB tagja, valamint a jegyzőkönyvvezető nem módosíthatja kérelmét, annak csak visszavonására van lehetőség, így ha feladatainak ellátása miatt az eredetileg kérttől eltérő szavazókörbe kell az áttételt kérnie, előtte az eredeti kérelem törlésére van szükség.

Ha az SZSZB megbízott tagja vagy a jegyzőkönyvvezető a lakcímétől eltérő településen látja el szavazásnap feladatait, akkor a lakcíme szerinti HVI – a szavazóköri névjegyzék lezárásáig – teheti át a másik település megfelelő szavazókörének névjegyzékébe. A HVI az áttétel előtt ellenőrzi, hogy a jegyzőkönyvvezető valóban abba a szavazókörbe van-e beosztva, ahova az áttételt kéri [Választási Kommunikációs és Információs Rendszer (a továbbiakban: VÁKIR) Választási szervek menü]. Ez az áttétel nem minősül átjelentkezésnek. Az áttételről az érintett HVI-t a VÁKIR-on, a választási szervek belső információs rendszerén keresztül tájékoztatni kell.

Abban az esetben, ha a TVI vezetője a szavazás napján az SZSZB-t más település póttagjával egészíti ki [Ve. 171. § (1) bekezdés], a póttag áttételére már nincs lehetőség.

2.6.4. A névjegyzékkel kapcsolatos kérelem benyújtása

A kérelem benyújtásának ideje

a) A központi névjegyzékkel kapcsolatos kérelmeket (nemzetiségi regisztráció, fogyatékos segítése, adatletiltás, uniós választópolgár EP választásra szóló regisztrációja) bármikor be lehet nyújtani, azonban az uniós választópolgár EP választásra szóló regisztrációjához kapcsolódóan az alábbiakra figyelemmel kell lenni:

- az EP választás időszakában a kérelmet legkésőbb a szavazást megelőző 16. napon lehet úgy benyújtani, hogy a központi névjegyzékbe vétel az aktuális választásra is kiterjedjen,
- az EP választás időszakában legkésőbb a szavazást megelőző 10. napon kérheti az uniós választópolgár, hogy központi névjegyzékbe vétele az EP választásra ne terjedjen ki.

b) A szavazóköri névjegyzékkel kapcsolatos kérelmeket (mozgórna igénylése, átjelentkezés, külképviselési szavazás) a szavazást megelőző 60. naptól lehet benyújtani, hiszen ezt megelőzően még nincs szavazóköri névjegyzék.

A külképviselési névjegyzékbe vétel iránti kérelmet a szavazást megelőző 9. napon 16.00 óráig lehet benyújtani.

Az átjelentkezés iránti kérelmet főszabályként a szavazást megelőző 4. napon 16.00 óráig lehet benyújtani, azonban a szavazást megelőző második nap 16 óráig – személyes vagy elektronikus azonosítást követő elektronikus benyújtás esetén – a választópolgár visszavonhatja átjelentkezési kérelmét.

A mozgórna iránti kérelmet

- a szavazást megelőző 2. napon 16.00 óráig a HVI-hez (amelynek szavazóköri névjegyzékében a választópolgár szerepel) vagy
- azt követően, legkésőbb a szavazás napján 12.00 óráig vagy a HVI-hez vagy az SZSZB-hez lehet benyújtani.

A kérelem benyújtásának módja és helye

A névjegyzékkel kapcsolatos kérelmet a választópolgár személyesen, levélben vagy a választások hivatalos honlapján nyújthatja be.

A kérelmet maga a választópolgár személyesen akár a lakóhelye, akár a bejelentett tartózkodási helye szerint illetékes HVI-hez benyújthatja (így a bejelentett lakóhelyétől távol élő választópolgárnak nem kell hazautaznia a kérelem benyújtása céljából).

Levélben a kérelem csak a választópolgár lakóhelye szerint illetékes HVI-hez nyújtható be (akinek nincs lakóhelye, az a bejelentett tartózkodási helye szerint illetékes HVI-hez nyújthatja be a kérelmet). A levél kézbesítése történhet postai úton, de a választópolgár bármilyen más módon is eljuttathatja a kérelmet az illetékes HVI-hez: futárral, rokona, ismerőse útján stb. Ez utóbbi esetben csak akkor tekinthető szabályosan benyújtottnak a kérelem, ha az borítékba van zárva (azaz levélnek minősíthető). Ha egy személy több választópolgár kérelmét kívánja leadni a HVI-ben, indokolt személyazonosságát ellenőrizni és adatait feltüntetni a kérelmeken, egyrészt azért, hogy ha más módon nem elérhetők a választópolgárok, a megbízottjukon keresztül fel lehessen venni velük a kapcsolatot, másrészt mert a választópolgárok adataival való visszaélés esetén (egy esetleges büntetőeljárás során) így biztosítható a körülmények feltárása.

A választások hivatalos honlapján benyújtott kérelmet az informatikai rendszer továbbítja az illetékes HVI-hez.

A mozgórna iránti igény benyújtása tekintetében az alábbi eltérések vannak a fenti szabályoktól:

A mozgórna iránti kérelmet a HVI-hez

- levélben vagy elektronikus azonosítás nélkül elektronikus úton legkésőbb a szavazást megelőző negyedik napig,
- személyesen vagy elektronikus azonosítással elektronikus úton a szavazást megelőző második napig, vagy
- a szavazást megelőző 2. napon 16 órát követően elektronikus azonosítással elektronikus úton a szavazás napján 12 óráig

lehet benyújtani.

A szavazatszámoló bizottsághoz meghatalmazott útján vagy levélben a szavazás napján, legkésőbb 12 óráig lehet a kérelmet benyújtani. A meghatalmazott útján történő benyújtásra az a szabály vonatkozik, hogy a kérelmet a meghatalmazott írja alá, és ahhoz a közokiratba vagy teljes bizonyító erejű okiratba foglalt meghatalmazást is csatolni kell.

A mozgórna iránti kérelmet ahhoz a HVI-hez kell benyújtani, amelynek szavazóköri névjegyzékén a választópolgár szerepel. Így ha a választópolgár átjelentkezéssel szavaz, akkor a szavazás helye szerinti település HVI-jéhez nyújthatja be a kérelmet.

Annak, aki a szavazást megelőző második nap 16 órát követően a HVI-hez elektronikus azonosítással elektronikus úton eljuttatott kérelemmel kér mozgóurnát, a kérelmét ahhoz az SZSZB-hez kell eljuttatni, amelynek névjegyzékén szerepel. A kérelem SZSZB-hez történő továbbításáról a HVI-nek kell gondoskodni.

Ha a választópolgár egy korábbi, névjegyzékkel kapcsolatos kérelmét módosító kérelmet nyújt be (például átjelentkezés helyének módosítása), de a HVI azt állapítja meg, hogy nem volt korábban olyan kérelme, amelyet módosítani lehetne (például még nem jelentkezett át), akkor a kérelmet a választópolgár akaratára szerint kell elbírálni, azaz úgy kell tekinteni, hogy most nyújtja be az eredeti kérelmet.

A fenti rendelkezések arra a hajléktalanra is vonatkoznak, aki települési szinten jelentette be lakóhelyét. Azok a Magyarországon élő hajléktalan választópolgárok azonban, akik nem rendelkeznek települési szintű bejelentett lakóhellyel sem, szavazóköri névjegyzékkel kapcsolatos kérelmet nem nyújthatnak be, mivel az EP választáson választójoggal nem rendelkeznek, így szavazóköri névjegyzékben nem szerepelnek.

A névjegyzékkel kapcsolatos kérelem adattartalma

A névjegyzékkel kapcsolatos kérelemnek tartalmaznia kell azokat a személyes adatokat, amelyek alapján a HVI meggyőződhet arról, hogy a kérelem valóban a kérelmezőtől származik. E személyes adatok a következők:

- a választópolgár neve
- a választópolgár születési neve
- a választópolgár születési helye
- a választópolgár személyi azonosítója.

Elektronikus azonosítással benyújtott kérelemnek csak a választópolgár nevét és személyi azonosítóját kell tartalmaznia.

A fentiekén kívül

- az uniós választópolgár EP választásra szóló regisztrációjának tartalmaznia kell
  - » a választópolgár nyilatkozatát, hogy szavazati jogát az EP választáson csak Magyarországon gyakorolja,
  - » annak a településnek vagy választókerületnek a megjelölését, amelynek névjegyzékébe az állampolgársága szerinti tagállamban legutóbb felvették; ha az európai uniós választópolgár az állampolgársága szerinti tagállamban még sohasem szerepelt a névjegyzékben (például még választójogosultságának megszerzése előtt elhagyta az országot), ilyen adatot nem kell megadnia a kérelemben; tekintettel azonban arra, hogy a kérelmet elbíráló HVI nem tudja ellenőrizni, hogy az európai uniós választópolgár szerepelt-e valaha hazája névjegyzékében, ezen adat hiánya miatt nem lehet a kérelmet elutasítani,
- a fogyatékossgal élő választópolgár a segítség iránti igényben megjelöli, hogy milyen segítséget kér,
- a mozgóurna igénylésének tartalmaznia kell az igénylés okát, valamint azt a címet, ahova a mozgóurna kivitelét kéri a választópolgár, ha nem a lakcímén tartózkodik,
- az átjelentkezés iránti kérelemnek tartalmaznia kell annak a településnek (fővárosi kerületnek) a megnevezését, ahol szavazni kíván,
- a külképviseleti névjegyzékbe vétel iránti kérelemnek tartalmaznia kell annak az országnak a megnevezését, ahol szavazni kíván – olyan ország esetében, ahol több külképviselet is működik, a várost is meg kell jelölni a kérelemben,
- a nemzetiségi névjegyzékbe vételi kérelemnek tartalmaznia kell a nemzetiség megnevezését, a nyilatkozatot, amelyben nemzetiséghez tartozását megvallja, illetve kérheti, hogy az országgyűlési választásra is kiterjedjen a nemzetiségi regisztrációjának a hatálya.

A HVI a kérelem tárgyában hozott döntéséről értesítést küld a kérelmező számára. Az értesítési cím megadása esetén a HVI nemcsak a kérelmező lakcímére, hanem az általa megadott értesítési címre (e-mail, telefax, postai cím) is értesítést küld a kérelem elbírálásának eredményéről.

2.6.5. A névjegyzékkel kapcsolatos kérelem elbírálása

A kérelmező azonosítása

A kérelem személyes benyújtása esetén a HVI ügyintézője a kérelmező iratai alapján ellenőrzi a kérelmező személyazonosságát, és a kérelemben feltüntetett adatokat összeveti a központi névjegyzék adataival (a névjegyzékbe vételét kérő hajléktalan esetén az SZL-lel). Ha eltérést tapasztal, lehetőség van a kérelem adatainak javítására, kiegészítésére.

A nem személyesen benyújtott kérelem esetén alapvető fontosságú, hogy a HVI meggyőződjön arról, hogy a kérelmet valóban az nyújtotta be, akire vonatkozóan a központi névjegyzékben adatváltozást kezdeményeznek.

A névjegyzékkel kapcsolatos kérelemnek csak akkor adhat helyt a HVI, ha a választópolgárnak a kérelemben szereplő adatai megegyeznek a nyilvántartásban szereplő adatokkal. Nem minősül azonban elutasítási oknak:

- ékezeteltérés bármelyik adatban (például Sándor helyett Sandor),
- írásmódbeli eltérés (például Betti helyett Betty),
- földrajzi név idegen nyelvű megjelölése (például Bécs helyett Wien),
- több utónév közül az egyik elhagyása (például András Pál helyett András),
- „dr.” megjelölés elhagyása vagy feltüntetése,
- ifjabb, idősebb, özvegy vagy más előtag, illetve ezek rövidítésének feltüntetése,
- név más nyelven történő megadása (például Erzsébet helyett Elisabeth).

Nem tekinthető továbbá elutasítási oknak, ha a kérelem nem tartalmazza a kérelmező születési nevét, feltéve, hogy az megegyezik a viselt nevével.

E kivételeken túl egyetlen betű eltérés is a kérelem elutasítását vonja maga után. (Ez nem vonatkozik a születési helyre, amelynél nem a betűhelyes leírás a követelmény, hanem a tartalmi egyezőség, így például Bácsalmás helyett a Bácsalmás, Bécs helyett Wien megjelölést is el kell fogadni. Nem elutasítási ok az sem, ha a születési hely nem tartalmazza a városi kerületet.)

A kérelem elbírálásának határideje

A központi névjegyzékkel kapcsolatos kérelmet (nemzetiségi regisztráció, fogyatékos segítése, adatletiltás, uniós regisztráció) a választás kitűzését megelőző időszakban a beérkezésétől számított öt naptári napon belül kell elbírálni. A választás kitűzését követő időszakban minden névjegyzékkel kapcsolatos, 16 óráig beérkező kérelmet a beérkezése napján, legkésőbb 24.00 óráig kell elbírálni. Pénteken is! A 16 órát követően, illetőleg a nem munkanapon beérkező kérelmet a következő munkanapon kell elbírálni (a szavazást megelőző második napon benyújtott kérelmek elbírálását a névjegyzék lezárásáig, azaz haladéktalanul el kell végezni).

Fontos, hogy a HVI vezetője még a jogszabályi határidők lejártát megelőzően egyeztessen azokkal az intézményekkel (például kórház, idősek otthona), ahonnan jelentős számú kérelem (például átjelentkezés, mozgóurna) várható, hogy azok benyújtását lehetőleg ne a határidő utolsó napjára időzítsék.

A külképviseleti kérelem legkésőbb a szavazást megelőző 9. napon, nyújtható be. A kérelmeket a HVI-nek fogadnia kell, ezért ezen a napon – függetlenül a munkaidőtől – 16 óráig fogadnia kell és a beérkezett kérelmeket el kell bírálnia. Ez nemcsak jogszabályi kötelezettség, hanem a külképviseleti szavazás sikeres lebonyolításának elengedhetetlen feltétele.

Ha a kérelmező a névjegyzékkel kapcsolatos, levélben benyújtott kérelmet nem a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező HVI-hez juttatja el, és emiatt a HVI a kérelmet átteszi a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező HVI-hez, a kérelem beérkezése napjának azt a napot kell tekinteni, amikor az áttett kérelem az elbírálására hatáskörrel és illetékességgel rendelkező HVI-hez beérkezik.

A HVI (SZSZB) döntése

A HVI a névjegyzékkel kapcsolatos kérelmet az NVR-ben bírálja el és az NVR-ből kinyomtatott döntést hoz, amely aláírás és bélyegzőlenyomat nélkül érvényes.

Az átjelentkezési kérelemnek vagy az átjelentkezés módosításának, illetve visszavonásának, továbbá a külképviseleti névjegyzékbe vételnek, illetve módosításnak/visszavonásnak helyt adó döntés esetén a HVI értesítőt küld a választópolgárnak.

A HVI, illetve az SZSZB a mozgóurna iránti kérelem elutasításáról határozattal dönt.

Mind a HVI, mind az SZSZB, amennyiben a mozgóurna kérelemnek helyt ad, a választópolgárt a szavazóköri névjegyzékből törli, és felveszi a mozgóurnát igénylő választópolgárok jegyzékére.

A kérelmező értesítése

A HVI döntéséről (legyen az elutasító vagy a kérelemnek helyt adó) értesíteni kell a kérelmezőt. Ha a kérelmező jelen van, a HVI a határozatot vagy az írásba foglalt egyéb döntést/értesítőt átadja részére. A kérelmező számára – ha nincs jelen – a döntést az alábbi módon kell megküldeni:

- a lakcímére minden esetben meg kell küldeni, magyarországi címre térítvevényes küldeményként, külföldi címre sima levélként legkésőbb a döntés meghozatalát követő napon,
- ha a kérelmező a kérelemben megadja email címét, telefax számát vagy egy postacímet értesítési címként, akkor a döntést a megadott e-mail címre, telefax számra vagy postai címre is meg kell küldeni.

A szavazás hetében a HVI az illetékességi területén lakcímmel rendelkező választópolgár részére az átjelentkezéssel és a mozgóurna igényléssel kapcsolatos, a kérelemnek helyt adó döntést – az elbírálás napján vagy az azt követő napon, de legkésőbb a szavazást megelőző pénteken – rövid úton (például futárral, vagy a saját munkatársai közreműködésével) kézbesíti.

A kérelem áttétele az illetékes HVI-hez

Ha a kérelmet a választópolgár személyesen, de nem a jogszabály szerint illetékes HVI-hez próbálja benyújtani, annak átvételét a HVI-nek meg kell tagadnia. Ha a HVI az előzőek ellenére a kérelmet átveszi, valamint, ha a kérelmet a választópolgár levélben nyújtja be, akkor – annak érdekében, hogy a választópolgár kérelme határidőben feldolgozható legyen – a kérelmet át kell tenni az elbírálásra illetékes HVI-hez.

Amennyiben a szavazóköri névjegyzékkel kapcsolatos (mozgóurna, átjelentkezés, külképviseleti szavazás) kérelmet a HVI átvette, a rendszerben rögzítette, de annak elbírálására nem jogosult, azt a rendszer jelzi az ügyintéző számára.

Az NVR a kérelmező névjegyzéki adatai alapján megnevezi az ügyintéző számára az elbírálásra illetékes HVI-t, és lehetőséget biztosít a kérelem áttételére. Ezzel az áttétel folyamata nem fejeződik be, mert a kérelmet be is kell szkennelni, és a beszkennelt dokumentumot a VÁKIR-ban soron kívül meg kell küldeni az elbírálására illetékes HVI-nek (a kérelem eredeti példányát nem kell megküldeni, hanem irattározni kell).

Amennyiben a kérelem a választások hivatalos honlapján kerül benyújtásra, akkor az NVR automatikusan az illetékes HVI-hez továbbítja a kérelmet elbírálásra, így ezen kérelmek esetében nem fordulhat elő áttétel.

A döntés kijavítása

Ha a HVI azt észleli, hogy a névjegyzékkel kapcsolatos kérelmet nem a jogszabályi előírásoknak megfelelően bírálta el, lehetőség van a döntés kijavítására. Ezt a következő lépésekben lehet megtenni:

1. a döntés visszavonása: a HVI – a döntést megelőző állapot visszaállítása érdekében – ellenkező tartalommal hivatalból rögzít egy kérelmet az NVR-ben, megjelölve a kérelemben, hogy hivatalbóli javításról van szó [ha a visszavonandó döntésen már egy újabb döntés is alapul (például az átjelentkezési kérelemnek tévesen adott helyt a HVI, és ezt követően még mozgóurnát is igényelt a választópolgár), akkor az összes kérelem fordított sorrendjében kell az ellenkező tartalmú kérelmeket rögzíteni],
2. a választópolgár eredeti kérelmének ismételt rögzítése,
3. új döntés meghozatala, és az új döntés megküldése a választópolgárnak.

Több választás egy napon

Ha az EP választással azonos napon időközi helyi önkormányzati vagy nemzetiségi önkormányzati választást, illetve helyi népszavazást is tartanak, a mozgóurna iránti kérelmet úgy kell tekinteni, hogy az valamennyi választásra vonatkozik. A beérkezett kérelmet ezért mindkét választáshoz rögzíteni kell az NVR-ben, és el kell bírálni.

2.6.6. A szavazóköri névjegyzék lezárása és kinyomtatása

A szavazóköri névjegyzék és a mozgóurnát igénylő választópolgárok jegyzékének lezárása

Az átjelentkezés és a mozgóurna iránti kérelem, illetve azok módosítása vagy visszavonása részben a szavazást megelőző 4. napon 16 óráig, részben a szavazást megelőző 2. napon 16 óráig nyújtható be. Az elbírált kérelmeket a HVI átvezeti a névjegyzékeken. A szavazást megelőző második nap 16 órát követően, valamennyi átvezetés foganatosítása után az NVR-ben történő rögzítéssel (Szavazóköri névjegyzék modul – Névjegyzék kezelés – Névjegyzék zárás menüpont) közli az NVI-vel, hogy befejezte a változások átvezetését.

Fontos! A beérkezett kérelmeket a HVI folyamatosan bírálja el, ne hagyja az utolsó pillanatra, mert a névjegyzékek zárása csak akkor történhet meg, ha valamennyi HVI végzett a kérelmek feldolgozásával! Akár egyetlen HVI késedelme is azt eredményezi, hogy az ország összes HVI-jének rá kell várnia.

A kérelmek feldolgozását követően az SZL-ben és a NESZA-ban bekövetkezett változásokat az NVI átvezeti a központi névjegyzéken és a szavazóköri névjegyzéken is. Az ezt követő változások már nem jelennek meg a szavazóköri névjegyzékben. (Aki tehát a szavazást megelőző 2. napon 16 órát megelőzően jelenti be az új lakcímét – úgy, hogy a változás 16 óráig rögzítésre kerül az SZL-ben –, az már az új lakóhelyén szavazhat.

E változások átvezetését követően az NVI a szavazóköri névjegyzéket és a mozgóurnát igénylő választópolgárok jegyzékét zárolja, ezt követően választópolgárt azokba felvenni és azokból törölni már nem lehet – kivéve, ha az SZSZB a szavazóköri névjegyzékből a mozgóurnát igénylő választópolgárok jegyzékébe átteszi a nála mozgóurnát igénylő választópolgárokat.

A szavazóköri névjegyzék és a mozgóurnát igénylő választópolgárok jegyzékének kinyomtatása

A zárást követően az addig kizárólag elektronikus úton vezetett, lezárt szavazóköri névjegyzéket és mozgóurnát igénylő választópolgárok jegyzékét a HVI kinyomtatja (*Szavazóköri névjegyzék modul* –

Névjegyzék kezelés – Választási névjegyzék nyomtatás menüpont). A nyomtatási feladatok elvégzését az NVR-ben kell jelenteni az NVI számára (*Szavazóköri névjegyzék modul – Névjegyzék kezelés – Névjegyzék nyomtatás visszaigazolás menüpont*).

A HVI vezetője a kinyomtatott szavazóköri névjegyzéket és mozgóurnát igénylő választópolgárok kinyomtatott jegyzékét aláírásával és bélyegzőlenyomattal hitelesíti. A hitelesítés megtörténtét ugyancsak az NVR-ben kell jelenteni az NVI számára (*Szavazóköri névjegyzék modul – Névjegyzék kezelés – Névjegyzék hitelesítés visszaigazolás menüpont*).

A kinyomtatott szavazóköri névjegyzéken már nem szerepelnek azok, akiket a HVI felvett a mozgóurnát igénylő választópolgárok jegyzékébe, vagy a külképviseleti névjegyzékbe.

Azt a szavazóköri névjegyzéken szereplő választópolgárt, aki a szavazást megelőző 2. napon 16 órát követően vagy a szavazás napján az SZSZB-től kér mozgóurnát, az SZSZB törli a szavazóköri névjegyzékből (áthúzza az adatait), és felveszi a mozgóurnát igénylő választópolgárok jegyzékébe. A szavazóköri névjegyzék és a mozgóurnát igénylő választópolgárok jegyzéke gyakorlatilag együtt alkotja a szavazókörben (a szavazóhelyiségben vagy mozgóurnával) szavazásra jogosult választópolgárok nyilvántartását.

Ezekkel az intézkedésekkel biztosítható, hogy egy választópolgár csak egyszer szavazhasson.

2.6.7. *A névjegyzék nyilvánossága*

A központi névjegyzék nyilvánosság

Az információs önrendelkezési jog keretében bárki jogosult információt kérni arról, hogy szerepel-e a központi névjegyzékben, a nyilvántartott adataiba betekinthez, továbbá azokról másolatot kérhet. A betekintés jogát a magyarországi lakcímmel rendelkező polgár a lakcíme szerinti HVI-ben, a magyarországi lakcímmel nem rendelkező választópolgár az NVI-ben gyakorolhatja. A választópolgárnak nincs lehetősége a többi választópolgár központi névjegyzéki adataiba történő betekintésre.

A szavazóköri névjegyzék nyilvánossága

A választás törvényességének egyik alapvető garanciája, hogy bárki meggyőződhet arról, hogy kik azok, akik a szavazáson részvételre jogosultak. Ennek módja, hogy a választás kitűzésétől a névjegyzék lezárásáig a HVI-ben bárki megtekintheti a település szavazóköri névjegyzékeinek adatait. A választópolgárok személyes adatainak védelme érdekében a megtekintés lehetősége csak a választópolgárok nevére és lakcímére terjed ki, a többi személyes adat megismerésére nincs mód.

A betekintés lehetősége nem terjed ki a mozgóurnát igénylő választópolgárok jegyzékére, hiszen a nyilvánossághoz fűződő érdek már nem foglalja magában annak megismerését, hogy ki korlátozott a mozgásában.

A szavazóköri névjegyzéket a HVI csak a szavazást közvetlenül megelőző napokban nyomtatja ki, így a megtekintés nem az ügyfélszolgálaton kifüggesztett lista segítségével, hanem az NVR-ben, monitoron történik.

A szavazóköri névjegyzék adatainak megtekintése nem terjed ki arra, hogy a személyes adatokról (a választópolgárok neve és lakcíme) a betekintő másolatot vagy feljegyzést készítsen.

Az információs önrendelkezési jog keretében természetesen minden választópolgár jogosult arra, hogy teljes körűen megismerje a szavazóköri névjegyzékben róla nyilvántartott adatokat, és azokról másolatot kérjen.

2.7. Az Európai Unió tagállamainak adatszerése

Az EP választás jellemzője – mint ahogy a jegyzet korábbi részeiből kiderült – az, hogy a tagállamok nemcsak saját országukban, hanem bizonyos feltételek teljesítése esetén más tagországban is élhetnek választójogukkal úgy, hogy a fogadó ország jelöltjeire (listáira) adhatják le szavazatukat. Előzőekből következően a tagországok választási szerveinek szorosan együtt kell működniük, hogy birtokában legyenek azon információknak, melyek biztosítják egyrészt a választópolgárok akadálytalan joggyakorlását, másrészt kizárják a párhuzamos joggyakorlás (például többes szavazás) lehetőségét.

Magyarországon az NVI jogosult és köteles a tagállamok választási szerveivel együttműködni.

2.8. A választási szervek

A különböző választási bizottságok tagjainak megválasztását a Ve. különböző időpontokhoz köti, így az SZSZB-eket és az országgyűlési egyéni választókerületi választási bizottságokat az országgyűlési választásokat megelőzően, a HVB-eket és a területi valamint fővárosi választási bizottságokat (a továbbiakban együttesen: TVB) az önkormányzati választásokat megelőzően, míg az NVB-t kilenc évente kell megválasztani. Ebből következik, hogy az EP választást megelőzően a bizottságokat nem kell megújítani, hanem a meglévő testületek látják el a feladatokat. Ezért jelen jegyzet terjedelmi korlátai miatt a bizottságok tekintetében csak a legfontosabb információkat tartalmazza, de mellőzi például a bizottságok megválasztására, vagy a tagok összeférhetlenségére vonatkozó szabályok ismertetését, ugyanúgy, ahogy az alakuló ülés követelményei sem kerülnek ismertetésre.

Viszont! Szükséges az EP választáson működő bizottságok felülvizsgálata. Egyrészt fel kell mérni, hogy van-e olyan tag, akinek jogviszonya megszűnt (például elhunyt, elvesztette választójogát, összeférhetetlen helyzetbe került, stb.), másrészt van-e olyan tag – különösen SZSZB tagok esetében -, aki a szavazás napján nem tudja ellátni a feladatát, de tagsági jogviszonya továbbra is fennáll.

Az első esetben intézkedni kell a póttag bevonásáról, annak hiányában pedig új tag és póttag képviselő-testület általi választásáról.

A második esetben pedig az SZSZB-éknél fel kell készülni a póttag, végszükségben más település póttagjának a bevonására, amennyiben a szavazás napján a bizottság munkájában részt vevő tagok száma – a delegáltakkal együtt – várhatóan kevesebb, mint öt fő.

2.8.1. A választási bizottságok

A választási bizottságok rendszere

A választási bizottságok a választópolgárok független, kizárólag a törvénynek alárendelt szervei, amelyeknek elsődleges feladata a választási eredmény megállapítása, a választások tisztaságának, törvényességének biztosítása, a pártatlanság érvényesítése és szükség esetén a választás törvényes rendjének helyreállítása.

Az EP választáson a következő választási bizottságok működnek:

- minden szavazóköri SZSZB működik; az egy szavazókörral rendelkező településeken azonban az SZSZB feladatait a HVB látja el;
- a fővárosban és a 19 megyében 20 TVB működik;
- valamint országos hatáskörrel és illetékességgel működik az NVB.

A választási bizottságok választott és megbízott (delegált) tagokból állnak.

A választási bizottságok feladata és hatásköre

A választási bizottságok feladatai – az EP választás viszonylagosan egyszerű rendszeréből következően – könnyen áttekinthetően lettek meghatározva. A bizottságokra nehezedő feladatok a rendszer két végén található, így magának a szavazásnak a lebonyolítása az SZSZB-k feladata, míg az egyéb feladatok többsége az NVB-nél jelentkezik. Az alábbiakban a feladatok vázlatos áttekintését adjuk, míg az SZSZB-k részletes feladatait külön részben mutatjuk be.

Az SZSZB feladatai

Az SZSZB

- ellenőrzi a szavazóhelyiséget, levezeti a szavazást, gondoskodik a szavazás törvényes lebonyolításáról,
- dönt a szavazás folyamán felmerült vitás kérdésekben,
- megszámlálja a szavazatokat, és megállapítja a szavazókörben a szavazás eredményét, amiről jegyzőkönyvet állít ki.

A TVB feladatai

A TVB

- dönt a körzeti és helyi, illetve lekérhető médiaszolgáltatással vagy nem országosan terjesztett sajtótermékkel kapcsolatos kifogásról;
- dönt az SZSZB tevékenysége, döntése elleni kifogásról, valamint a szavazóhelyiségben elkövetett egyéb cselekménnyel kapcsolatos kifogásról;
- dönt minden olyan kifogásról, amely kizárólag a területi választási bizottság illetékességi területét érinti;
- dönt a HVI/OEVI/TVI, illetve annak vezetője tevékenysége, döntése elleni kifogásról;
- a tudomására jutott törvénytárgyalás esetén kezdeményezi a hatáskörrel rendelkező szerv döntését.

Az NVB feladatai

Az NVB a legmagasabb szintű választási bizottság, mely igen széles jogkörrel rendelkezik. Ennek a széles jogkörnek egyik fontos eszköze az NVB által kiadott iránymutatás. Az iránymutatás célja a választással kapcsolatos jogszabályok egységes értelmezése és az egységes joggyakorlat kialakítása, mely ellen jogorvoslatnak nincs helye.

Az NVB továbbá:

- dönt a jelölő szervezetek, valamint a listák és az azokon szereplő jelöltek nyilvántartásba vételéről, illetőleg elutasításáról,
- kisorsolja a listák sorszámát, jóváhagyja a szavazólap adattartalmát,
- dönt a kampányidőszakban a listát állító jelölő szervezetek rendelkezésére álló műsoridőnek médiaszolgáltatónként való felosztásáról,
- dönt a médiaszolgáltatók, a sajtó, illetve a filmszínházak választási kampányban való részvételével kapcsolatos kifogásról,
- dönt a külképviseleti választási iroda (a továbbiakban: KÜVI) tevékenységével kapcsolatos kifogásról, továbbá minden olyan kifogásról, amely nem tartozik a TVB hatáskörébe,
- dönt a TVB határozata elleni fellebbezésről,

- megsemmisíti a szavazás eredményét, ha olyan törvénysértést állapít meg, amely azt érdemben befolyásolta,
- dönt a külképviseleteken leadott szavazatokat tartalmazó urnák lezárásának szabályosságáról,
- megállapítja, hogy mely jelölő szervezetek érték el a törvényben meghatározott 5%-os szavazathatárt,
- megállapítja, hogy a listák jelöltjei közül kik szereztek mandátumot,
- megállapítja és közzéteszi a választás országosan összesített eredményét,
- kiadja a mandátumot szerzett képviselőknek a megbízólevelet (az NVB jegyzőkönyvi döntéssel átruházhatja ezt a hatáskört az elnökére),
- a tudomására jutott törvénysértés esetén kezdeményezi a hatáskörrel rendelkező szerv döntését.

A választási bizottságok választott tagjai

Az SZSZB legalább 5 tagból áll: 3 választott tagja van, a többi tag megbízással válik a bizottság tagjává. A szavazás napján a bizottság munkájában legalább öt tagnak kell részt vennie.

Az egy szavazókörös település HVB-jébe legalább 5 tagot kell választani, a többi tag megbízással válik a bizottság tagjává. Itt is érvényes, hogy a szavazás napján a bizottság munkájában legalább öt tagnak kell részt vennie.

A TVB legalább 3 tagból áll: 3 választott tagja van, a többi tag megbízással válik a bizottság tagjává.

A szavazatszámoló bizottságnak és a helyi választási bizottságnak csak a településen – közös önkormányzati hivatalhoz tartozó település választási bizottsága esetében a közös hivatalhoz tartozó bármely településen –, a területi választási bizottságnak csak a megyében, illetve a fővárosban lakcímmel rendelkező, a központi névjegyzékben szereplő választópolgár lehet tagja.

Az SZSZB/HVB kiegészítése

A Ve. 24. § (3) bekezdése szerint a szavazatszámoló bizottságot a HVI vezetője – legkésőbb a szavazást megelőző 3. napon – a póttagok közül a szükséges számban további tagokkal egészíti ki, ha az átjelentkező választópolgárok vagy a mozgóurnát igénylő választópolgárok száma azt indokolja. A HVI vezetőjének ez a lehetősége valamennyi SZSZB esetében fennáll, nemcsak a Ve. 78. §-a szerint kijelölt szavazókör esetében.

A HVI elnökének a bizottságokat az alábbi esetekben kötelező kiegészíteni:

- legalább négy taggal, ha a szavazóköri névjegyzéken szereplő választópolgárok száma az 1500 főt meghaladja, valamint
- legalább további két fővel a szavazóköri névjegyzékben szereplő minden további ezredik választópolgár után.

Nyilvánvaló, hogy a kötelező kiegészítés tipikusan a Ve. 78. §-a szerint kijelölt szavazókörökre vonatkozik, azonban bármilyen okból (pl. beköltözők magas száma) emelkedik 1500 fölé a szavazóköri névjegyzéken szereplő választópolgárok száma, a kiegészítést akkor is végre kell hajtani.

Ha a szavazás napján az SZSZB munkájában részt vevő tagok száma – a delegáltakkal együtt – kevesebb mint 5, a HVI vezetője a póttagok közül a bizottságot 5 főre kiegészíti. Ha nincs elég póttag, akkor a HVI vezetője haladéktalanul értesíti a TVI vezetőjét, aki gondoskodik a kiegészítésről más település póttagjának megbízásával.

A szavazás napján tehát póttagot kell bevonni az SZSZB munkájába, ha:

- a tagok száma (delegáltakkal együtt) 5 fő alá csökken, vagy
- a tagok száma papíron ugyan eléri az 5 főt, de van olyan tag, aki valamilyen okból (például betegség) nem vesz részt a munkában.

A bizottságok megbízott tagjai

Az SZSZB-be 2-2 tagot bízhat meg a listát állító jelölő szervezet. A közösen listát állító szervezetek közösen bízhatnak meg az SZSZB-be 2 tagot.

Az SZSZB és a TVB megbízott tagjait a listaállításról szóló NVB határozat jogerőre emelkedését követően a szavazás napját megelőző 9. napig lehet bejelenteni az illetékes választási irodánál. A bejelentést a jelölő szervezet képviselője teheti meg.

Ennek megfelelően az SZSZB megbízott tagjait a HVI vezetőjénél kell bejelenteni. A bejelentésnek tartalmaznia kell a megbízó jelölő szervezet nevét, a megbízott tag nevét, magyarországi lakcímét és személyi azonosítóját, valamint a választási bizottság megjelölését. A megbízással egyidőben a megbízott tagnak nyilatkoznia kell, hogy vele szemben nem áll fenn összeférhetlenségi ok. A bejelentés alapján a megbízott tag választójogát a HVI ellenőrzi.

Ha a megbízás nem felel meg a törvényben foglalt feltételeknek, a HVI vezetője határozattal visszautasítja a megbízást. A HVI vezetőjének határozata ellen a Ve. 210. § (2) bekezdésére tekintettel a TVB-hez lehet kifogást benyújtani.

A választási bizottságok megbízott tagjának lakóhelyére vonatkozó területi korlátozás nincs, a lényeg, hogy a megbízott tagnak az EP választásra vonatkozóan választójoggal kell rendelkeznie és a központi névjegyzékben szerepelnie kell.

A HVI ellenőrzi, hogy a megbízott taggal szemben nem áll-e fenn összeférhetlenség:

- a képviselők nyilvántartásában található-e aktív polgármesteri vagy képviselői mandátum (NVR Képviselő nyilvántartás rendszerrész),
- a jelöltek nyilvántartásában szerepel-e a delegált (NVR Választás előkészítés rendszerrész),
- a választási szervek tagjainak nyilvántartásában szerepel-e választási bizottság vagy iroda tagjaként (VÁKIR Választási szervek menü),
- nem a köztársasági elnök vagy a háznagy a delegált.

Az összeférhetlenség egyéb eseteinek ellenőrzésére nincs lehetősége a HVI-nek.

Az SZSZB megbízott taggal való kiegészítésére is lehetőség van, amennyiben a HVI vezetője a szavazatszámoló bizottságot a Ve. 24. § (3) bekezdése szerint legalább öt taggal kiegészítette. A kiegészítésről a HVI haladéktalanul értesíti a jelölő szervezeteket, hogy a szavazást megelőző második nap 16 óráig további tagokat bízhatnak meg. A megbízás részletes szabályait a Ve. 28. § (5) bekezdése tartalmazza.

A listát állító jelölő szervezet a TVB-be és az NVB-be egy-egy tagot delegálhat.

Eskü- vagy fogadalomtétel

Általános szabály, hogy a választási bizottság tagjának és póttagjának – így a megbízott tagoknak is – esküt vagy fogadalmat (a továbbiakban együtt: eskü) kell tennie, aminek a HVB tagja megválasztását vagy megbízását követő 5 napon belül, az SZSZB tagja és póttagja esetében legkésőbb a szavazást megelőző 2. napon meg kell történnie. A kiegészítés alapján megbízott tagok legkésőbb a szavazást megelőző napon tesznek esküt.

Az SZSZB, a HVB és a TVB tagja és póttagja a polgármester, a közgyűlés elnöke, illetve a főpolgármester előtt az egyes közjogi tisztségviselők esküjéről és fogadalmáról szóló törvény szerinti szöveggel tesz esküt vagy fogadalmat. Akadályoztatásuk esetén az eskü a képviselőtestület tagjai közül választott alpolgármester és főpolgármester helyettes, illetve a megyei közgyűlés tagjai közül választott alelnök előtt is letehető.

Az eskü- vagy fogadalomtétel legfontosabb jogi hatása, hogy a választási bizottság tagja csak ezt követően gyakorolhatja jogait. A tagok megválasztását és eskütételét követően kell megtartani a választási bizottság alakuló ülését (nem kell feltétlenül megvárni a megbízott tagokat), ahol a választott tagok közül megválasztásra kerül az elnök és az elnökhelyettes. Az alakuló ülést az illetékes választási iroda vezetője, SZSZB esetén a HVI vezetője hívja össze.

A választási bizottság tagjai nevének nyilvánossága, adatainak rögzítése a VÁKIR-ban

A választási bizottságok tagjainak neve nyilvános adat, azokat – a bekövetkező változásokat is – helyben szokásos módon nyilvánosságra kell hozni. A választási bizottságok és tagjainak adatait a *VÁKIR Választási szervek menüjében* kell rögzíteni, a választási iroda feladata gondoskodni a nyilvántartás naprakészen tartásáról.

2.8.2. A választási irodák

A választási irodák a választások előkészítésével, szervezésével, lebonyolításával, a választópolgárok, a jelöltek és a jelölő szervezetek tájékoztatásával, a választási adatok kezelésével és a választás technikai feltételeinek biztosításával összefüggő feladatokat ellátó választási szervek.

Az EP választáson a következő választási irodák működnek:

- KÜVI,
- HVI,
- OEVI,
- TVI/FVI,
- NVI.

A választási irodákra vonatkozó általános szabályok

Valamennyi választási bizottság munkáját választási iroda segíti, az SZSZB mellett jegyzőkönyvvezető működik, aki a HVI tagja. A választási iroda tagjait a választási iroda vezetője a választási iroda feladatainak végrehajtásához szükséges számban, határozatlan időre bízta meg, mely megbízás indokolás nélkül visszavonható.

A választási iroda tagjává közszolgálati tisztviselő, állami tisztviselő és közalkalmazott bízható meg, vagyis például közigazgatási szervnél munkavállalóként foglalkoztatott személy nem.

A választási iroda vezetője a felettes választási iroda vezetője előtt, a választási iroda tagja a megbízó választási iroda vezetője előtt az egyes közjogi tisztségviselők esküjéről és fogadalmáról szóló törvény szerinti szöveggel esküt vagy fogadalmat tesz.

A választási irodának nem lehet tagja országgyűlési, európai parlamenti, helyi önkormányzati vagy nemzetiségi önkormányzati képviselő, nemzetiségi szószóló, polgármester, alpolgármester, választási bizottság tagja, jelölt, a választókerületben jelöltet állító jelölő szervezet tagja, valamint a választókerületben induló jelölt hozzátartozója.

A választási iroda vezetője a vele szemben felmerülő kizárási okot haladéktalanul köteles bejelenteni az NVI elnökének. A választási iroda tagja a vele szemben felmerült kizárási okot a választási iroda vezetőjével köteles haladéktalanul közölni, aki őt felmenti.

A felettes választási iroda vezetőjén kívül más személy vagy testület a választások előkészítésével és lebonyolításával kapcsolatos feladatok végrehajtására a választási iroda vezetőjének nem adhat utasítást.

A választási iroda tagja számára a választások előkészítésével és lebonyolításával kapcsolatos feladatok végrehajtására csak a választási iroda vezetője adhat utasítást.

A választási bizottság elnöke a bizottság mellett működő választási iroda vezetőjének a bizottság titkársági feladatainak ellátása körében utasítást adhat.

A választási iroda tagjait a választások és népszavazások szabályozásáért felelős miniszter által rendeletben megállapított mértékű díjazás illeti meg.

A választási irodák feladatai

A választási irodák

- ellátják a választás előkészítésével, lebonyolításával kapcsolatos szervezési feladatokat,
- gondoskodnak a választópolgárok, jelöltek és jelölő szervezetek tájékoztatásáról, választási információs szolgálatot működtetnek,
- a választás kitűzése és a választás eredményének jogerőre emelkedése közötti időszakban a közérdekű és a közérdekből nyilvános adatok megismerése iránti igénynek az általános 15 napos határidővel szemben haladéktalanul, de legfeljebb 5 munkanapon belül tesznek eleget,
- ellátják a választási bizottságok titkársági feladatait, döntésre előkészítik a választási bizottságok hatáskörébe tartozó ügyeket,
- biztosítják a választási bizottságok működésének és a szavazás lebonyolításának tárgyi és technikai feltételeit,
- megszervezik a választási szervek tagjainak oktatását,
- gondoskodnak a választási iratok kezeléséről, biztonságos őrzéséről, illetőleg megsemmisítéséről,
- ellátják az igazgatási és informatikai próbákkal kapcsolatos feladatokat,
- az adatvédelem és az informatikai biztonság követelményeinek biztosításával, feladatkörükben eljárva működtetik a választás előkészítéséhez és lebonyolításához szükséges informatikai rendszert,
- technikai háttér biztosításával segítséget nyújtanak a szavazatok összesítéséhez, a választás eredményének megállapításához.

A helyi választási iroda

A településeken HVI-k működnek. A HVI vezetője a jegyző.

Közös önkormányzati hivatalhoz tartozó településeken a HVI feladatait közös HVI látja el. A közös HVI vezetője a közös önkormányzati hivatal jegyzője.

A HVI vezetője:

- a HVI tagjai közül kinevezi a helyettesét,
- megbízza a HVI további tagjait,
- kiveszi az esküt/fogadalmat a HVI tagjaitól,
- kizáró ok felmerülése esetén felmenti a HVI tagját.

Az SZSZB mellett a HVI legalább egy tagja jegyzőkönyvezettként működik. A jegyzőkönyvezetők számát a jegyző állapítja meg. Több jegyzőkönyvezetők beállítása különösen a Ve. 78. §-a szerinti kijelölt szavazókör szavazóhelyiségében lehet indokolt, hogy a nagyobb létszámú, a választópolgárokat több munkaasztalnál, vagy akár több helyiségben fogadó SZSZB feladatellátását hatékonyan segíthessék.

Az országgyűlési egyéni választókerületi választási iroda

Minden OEVK székhelyen – függetlenül attól, hogy a székhely település területe hány OEVK-hoz tartozik – egy OEVI működik, mely egyben HVI is.

Az OEVI vezetője:

- az OEVI vonatkozásában ellátja a HVI vezetőjének fenti feladatait,
- az illetékességi területén működő HVI vezetője részére a választási eljárásról szóló törvényben meghatározott feladatainak ellátásával kapcsolatban közvetlen utasítást adhat, továbbá
- közreműködik az illetékességi területén működő HVI-k szakmai tevékenységének irányításában.

A területi választási iroda

Minden megyében és a fővárosban TVI működik.

A TVI vezetője a megyei önkormányzat jegyzője, illetve a fővárosi önkormányzat főjegyzője.

A TVI vezetője:

- a TVI vonatkozásában ellátja a HVI vezetőjének fenti feladatait,
- kinevezi az OEVI és a HVI vezetőjét, amennyiben a települési jegyzői tisztség betöltetlen,
- kiveszi az esküt/fogadalmat az OEVI és a HVI vezetőjétől,
- az OEVI és a HVI vezetője részére a Ve.-ben meghatározott feladatainak ellátásával kapcsolatban közvetlen utasítást adhat,
- közreműködik a megyében/fővárosban működő választási irodák szakmai tevékenységének irányításában,
- a jogszabályból fakadó hivatali kötelezettségének eleget nem tevő, és ezzel a választások törvényes lebonyolítását veszélyeztető HVI, illetve OEVI vezetője helyett – az NVI elnökével egyetértésben – más választási irodát bíz meg a választási feladatok vagy azok egy részének ellátásával.

A Nemzeti Választási Iroda

Az NVI autonóm államigazgatási szerv, független, csak a törvénynek van alárendelve, feladatkörében nem utasítható, a feladatát más szervektől elkülönülten, befolyásolástól mentesen látja el.

Költségvetése az Országgyűlés költségvetési fejezetén belül önálló címet képez.

Az NVI elnökét a miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök nevezi ki.

Az NVI elnöke:

- kinevezi a TVI vezetőjét, amennyiben a megyei/fővárosi önkormányzat jegyzői munkaköre betöltetlen,
- kiveszi az esküt/fogadalmat a TVI vezetőjétől,
- megbízza a KÜVI vezetőjét és többi tagját,
- felmenti a választási irodák (HVI, OEVI, TVI, KÜVI) vezetőit kizárási ok felmerülése esetén, egyben kinevezi az iroda új vezetőjét,
- irányítja választási irodák szakmai tevékenységét, ennek keretében közvetlen utasítást adhat a Ve.-ben meghatározott feladatainak ellátásával kapcsolatban valamennyi választási iroda vezetője részére,
- a választási feladatok végrehajtása körében utasítást adhat a választások lebonyolításában részt vevő egyéb szervek vezetői részére is,
- a feladatai nem vagy nem megfelelő módon történő végrehajtása esetén a választási iroda vezetőjét megillető díj mértékét csökkentheti, végső esetben annak kifizetésétől eltekinthet,
- az általános választásokat követően beszámol az Országgyűlésnek a választással kapcsolatos állami feladatok megszervezéséről és lebonyolításáról.

A külképviseleti választási iroda

KÜVI működik a külképviseleteken. A KÜVI a szavazatszámlálás kivételével ellátja az SZSZB számára megállapított feladatokat.

A választási iroda adatainak rögzítése a VÁKIR-ban

A választási irodák és tagjainak adatait a *VÁKIR Választási szervek* menüjében kell rögzíteni, az iroda feladata gondoskodni a nyilvántartás naprakészen tartásáról.

2.9. A jelölő szervezetek nyilvántartásba vétele és a listaállítás

Az EP választáson a jelölő szervezeteket az NVB veszi nyilvántartásba, és szintén az NVB feladata, hogy a jelölőszervezetek listaállításával kapcsolatos feladatokat ellássa, a hatásköröket gyakorolja. Erre való tekintettel – mivel a területi és a helyi választási szerveket nem érintik – ezen feladatok részletes ismertetésétől eltekintettünk a tananyag összeállításának során, és csak a párt/jelölő szervezet képviselőire vonatkozó előírások képezik a tananyag részét.

2.9.1. A párt/jelölő szervezet képviselése

Helyi szinten a képviselő szabályainak az ismerete az SZSZB-be történő megbízás miatt bír jelentőséggel. A képviselő szabályait az EP választás során a következőkben ismertetjük.

Az NVR a bírósági nyilvántartás és a jogosulttól származó bejelentés alapján tartalmazza:

- a párt bírósági bejegyzés szerinti képviselőjének (képviselőinek);
- és a képviselőre jogosult egyéb meghatalmazottaknak az adatait.

2.9.2. A párt/jelölő szervezet nevében tehát az járhat el, aki

- a párt NVR-ben rögzített törvényes képviselője vagy meghatalmazottja – ebben az esetben további meghatalmazás nem kérhető,
- az NVR-ben rögzített képviselőtől vagy meghatalmazotttól származó, írásbeli meghatalmazással rendelkezik (tehát a meghatalmazás továbbadható – a Ptk. és a Pp. szabályainak megfelelő – teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt meghatalmazással),
- a párt/jelölő szervezet képviselője aláírásának hitelességét a HVI nem ellenőrzi, további okiratok (aláírási címpéldány stb.) becsatolását nem kérheti.

2.10. A szavazás előkészítése

2.10.1. A szavazóhelyiség kialakítása

A szavazóhelyiség kialakításáról, berendezéséről a választási iroda gondoskodik.

A szavazóhelyiséget úgy kell kialakítani, hogy:

- a) a választópolgárok számára jól megközelíthető legyen,
- b) garantálja a választópolgárok befolyásolástól mentes joggyakorlását,
- c) biztosítsa az SZSZB zavartalan működését.

A jelölt vagy a jelölő szervezet használatában lévő épületben nem lehet a szavazóhelyiséget kialakítani akkor sem, ha a jelölt vagy jelölő szervezet az épületnek csak egy (esetleg külön bejárattal rendelkező) részét használja. Amennyiben az épület az ingatlan-nyilvántartás adatai szerint a jelölt vagy jelölő szervezet tulajdonában van, de azt részben sem használja, akkor kialakítható a szavazóhelyiség az épületben.

A fogyatékkal élő választópolgárok joggyakorlása alapelveinek érvényesülését segíti elő azon törvényi követelmény, mely szerint minden településen (minden választókerületben) legalább egy

szavazóhelyiséget akadálymentesíteni kell. Az akadálymentesség fogalmát a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény 4. § g) pontja az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 2. §-ának 1. pontjában foglaltakra utalva határozza meg a következőképpen:

„Akadálymentes: az épített környezet akkor, ha annak kényelmes, biztonságos, önálló használata minden ember számára biztosított, ideértve azokat az egészségkárosodott egyéneket vagy embercsoportokat is, akiknek ehhez speciális eszközökre, illetve műszaki megoldásokra van szükségük.”

A szavazóhelyiségek általában különböző intézményekben, ritkábban (a településközponttól távolabbi településrészekben) családi házakban kerülnek kialakításra. A HVI és az OEVI feladata, hogy a különböző funkciójú helyiségeket úgy jelölje ki és rendezze be, hogy az megfeleljen a törvényi előírásoknak, alkalmas legyen arra, hogy ott a választópolgárok leadhassák szavazataikat.

A szavazás titkosságának biztosítása, továbbá a szavazás zökkenőmentes lebonyolítása érdekében a szavazóhelyiség berendezése során gondoskodni kell:

- az SZSZB munkavégzéséhez szükséges berendezési tárgyokról (például asztal, szék, toll stb.),
- legalább kettő hagyományos szavazófülke kialakításáról, mivel az úgynevezett mobil szavazófülkék önmagukban nem alkalmasak a szavazófülke funkciójának betöltésére,
- toll elhelyezéséről a szavazófülkében rögzítve,
- megfelelő számú, de legalább kettő szavazóurna elhelyezéséről, valamint legalább egy mozgóurna biztosításáról.

A kerekesszéket használó választópolgárok számára továbbra is mobil szavazófülkékkel biztosítható a szavazás. A mobil szavazófülkék megfelelő módon történő elhelyezése is szükséges ahhoz, hogy a funkciójukat elláthassák és a titkosságot is biztosítsák. Ezért a mobil szavazófülkét úgy kell elhelyezni, hogy kerekesszékekkel megközelíthető legyen, és senki ne láthassa, hogy a választópolgár hogyan szavaz.

2.10.2. A Ve. 78. §-a szerinti kijelölt szavazókör

A kijelölt SZSZB mellett működő jegyzőkönyvvezetők számát a HVI vezetője a szükséges számban állapíthatja meg.

Ha a kijelölt szavazókörben az átjelentkező választópolgárok vagy a mozgóurnát igénylő választópolgárok száma azt indokolja, akkor a HVI vezetője az SZSZB létszámát póttagok bevonásával legkésőbb a szavazást megelőző 3. napon a szükséges mértékben megnövelheti. A póttagok számának meghatározásakor mind a szavazóhelyiségben szükséges létszámot, mind pedig a mozgóurnához szükséges létszámot figyelembe kell venni. Ha indokolt, biztosítani kell, hogy az SZSZB tagjai egyszerre több mozgóurnával is végezhesék a mozgásukban korlátozottak szavaztatását, különös tekintettel arra, hogy nemcsak a szavazókör, hanem a település teljes területén végzik feladatukat.

A HVI vezetője köteles a szavazatszámlláló bizottságot kiegészíteni legalább négy taggal, ha a szavazóköri névjegyzéken szereplő választópolgárok száma az 1500 főt meghaladja, illetve további két-két fővel, ha a névjegyzékben szereplő választópolgár száma ezer fővel nő, így meghaladja a 2500, 3500 stb. főt.

Az SZSZB megbízott taggal való kiegészítésére is lehetőség van, amennyiben a HVI vezetője a szavazatszámlláló bizottságot a Ve. 24. § (3) bekezdése szerint legalább öt taggal kiegészítette. A kiegészítésről a HVI haladéktalanul értesíti a jelölő szervezeteket, hogy a szavazást megelőző második nap 16 óráig további tagokat bízhatnak meg. A megbízás részletes szabályait a Ve. 28. § (5) bekezdése tartalmazza.

A kijelölt szavazókör szavazóhelyiségének berendezése – a névjegyzékben szereplő

választópolgárok számának megfelelően – olyan módon történjen, hogy biztosítottak legyenek a szavazás gördülékenységének feltételei:

- szükség esetén külön munkaasztal legyen biztosítható a szavazókörben lakcímmel rendelkező választópolgárok számára,
- szükség esetén – az átjelentkezők névjegyzékének több részre osztásával – több munkaasztal legyen biztosítható az átjelentkező választópolgárok számára,
- több munkaasztal esetén minden asztalhoz külön sor vezessen,
- több munkaasztal esetén a választópolgárok számára jól látható és egyértelmű jelzések mutassák, hogy ki melyik sorba álljon, és melyik munkaasztalnál veheti át a szavazólapját,
- megfelelő számú szavazófülke álljon rendelkezésre
- ugyanezen feltételeket abban az esetben is biztosítani kell, ha az SZSZB a Ve. 28. § (6) bekezdése alapján – tekintettel arra, hogy a bizottság legalább 10 fővel lett kiegészítve – esetleg ugyanazon épületen belül több helyiségben végzi a tevékenységét.

2.10.3. A szavazásnap iratok és kellékek átadása

A szavazás lebonyolításához szükséges iratokat és kellékeket az SZSZB elnöke, akadályoztatása esetén elnökhelyettese veszi át a HVI-től. Ezek a következők:

- a) a szavazóköri névjegyzék,
- b) a mozgóurnát igénylő választópolgárok jegyzéke,
- c) a szavazólapok,
- d) a borítékok,
- e) az egyéb iratok és kellékek.

Az átadás-átvételt a szavazás napja előtti szombaton kell elvégezni, amely a HVI székhelyén (vagy a HVI vezetője által meghatározott egyéb helyen), átvételi elismervénnyel történik. Az ezt segítő átadás-átvételi lista nyomtatható a VÁKIR-ból.

Az SZSZB elnöke által aláírt átvételi elismervényen szerepel az SZSZB-nek átadott bélyegző lenyomata is. Az SZSZB részére biztosított bélyegző csak hivatalos célra használható!

Ha a szavazást megelőző második nap 16.00 órát követően az iratok átadásáig mozgóurna iránti kérelem érkezett a HVI-hez, ezeket a kérelmeket a HVI átadja elbírálásra az SZSZB-nek.

A HVI vezetője gondoskodik az átadott iratok és kellékek őrzéséről a szavazás napjáig.

2.11. A szavazás napja

2.11.1. Az SZSZB működése

Az SZSZB bonyolítja le a választás egyik legfontosabb elemét, a szavazást. Ezért a bizottság működésének legfontosabb szabályait az alábbiakban ismertetjük.

A szavazatszámoló bizottság (SZSZB) működésének tartama alatt hatóságnak, a tagja pedig hivatalos személynek minősül.

Az SZSZB-t az elnök képviseli. Ha az SZSZB-nek nincs elnöke, vagy az elnök a tevékenységében akadályozott, az elnök hatáskörét a helyettese gyakorolja. Amennyiben a szavazás napján sem az elnök, sem az elnökhelyettes nincs jelen a szavazóhelyiségben, az elnök hatáskörét a választási bizottság tagjai közül a legidősebb választott tag mint korelnök gyakorolja.

Az SZSZB testületként működik. Az SZSZB akkor határozatképes, ha legalább három tag jelen

van. Az SZSZB döntéséhez a jelen levő tagok több mint felének azonos tartalmú szavazata szükséges. Csak igennel vagy nemmel lehet szavazni, tartózkodásra nincs mód. Szavazategyenlőség esetén az elnök szavazata dönt.

Fontos! Valamennyi jelen lévő választott és megbízott (delegált) tagot szavazati jog illet meg minden, a bizottság hatáskörébe tartozó ügyben. A választott és megbízott tagok jogai és kötelezettségei azonosak, azzal az eltéréssel, hogy a megbízott tagok részére nem jár tiszteletdíj.

Az SZSZB működése és tevékenysége, valamint a rendelkezésére álló adatok – törvényben megállapított kivétellel – nyilvánosak, azonban a választási eljárás nyilvánossága nem sértheti a szavazás titkosságát és a személyhez, valamint a személyes adatok védelméhez fűződő jogokat. Így a névjegyzék adatai, illetve az, hogy ki szavazott már vagy ki nem szavazott még, semmilyen körülmények között nem adható ki harmadik személynek.

Az SZSZB tagjai a szavazást követő napon mentesülnek a jogszabályban előírt munkavégzési kötelezettség alól, és erre az időre átlagbér illeti meg őket, amelyet a munkáltató fizet. A munkáltató a választási szerv tagját megillető bér és járulékaik megtérítését a szavazást követő 5 napon belül igényelheti a helyi választási irodától.

Az SZSZB mellett a helyi választási iroda legalább egy tagja jegyzőkönyvvezetőként működik, azonban a HVI vezetőjének lehetősége van, hogy az SZSZB mellett közreműködő jegyzőkönyvvezetők számát a szükséghez képest magasabb számban határozza meg, így biztosítva a folyamatos és gyors munkavégzést.

2.11.2. Feladatok a szavazás megkezdése előtt

Az SZSZB tagjainak megfelelő időben kell a szavazóhelyiségbe érkezniük ahhoz, hogy a szavazás megkezdéséig elvégzendő feladatokat végre tudják hajtani. Az SZSZB elnöke a jegyzőkönyvvezető útján haladéktalanul értesíti a HVI vezetőjét, ha a megjelenő (bizottság munkájában részt vevő) tagok száma nem éri el az 5 főt.

Az SZSZB a szavazáshoz előkészíti a szavazólapokat, a nyomtatványokat, valamint ellenőrzi, hogy a szavazás egyéb feltételei (például szavazófülkék, golyóstollak) a törvényi rendelkezésnek megfelelően rendelkezésre állnak-e.

Az átadott mozgóurna iránti kérelmeket az SZSZB még a szavazás megkezdését megelőzően elbírálja.

2.11.3. Akik a szavazóhelyiségben tartózkodhatnak

A szavazóhelyiségben végig, folyamatosan jelen lehetnek az SZSZB tagjai, a jegyzőkönyvvezető és a nemzetközi megfigyelő.

A nemzetközi megfigyelő az NVI által rendelkezésére bocsátott regisztrációs kártya felmutatásával és viselésével, előzetes bejelentés nélkül jelenhet meg a szavazóhelyiségben, és:

- az SZSZB munkájának teljes menetét figyelemmel kísérheti,
- a választási iratokba betekinthez,
- kérdést intézhet az SZSZB tagjaihoz, és az SZSZB figyelmét felhívhatja az általa tapasztalt rendellenességekre, viszont
- a választási eljárást és az SZSZB tevékenységét nem zavarhatja és nem befolyásolhatja,
- köteles pártatlanul végezni tevékenységét,
- tevékenysége végzése alatt köteles az NVI által rendelkezésére bocsátott regisztrációs kártyát jól látható helyen és módon viselni.

A szavazás megkezdéséig jelen lehetnek a szavazóhelyiségben a választási iroda tagjai.

A szavazás megkezdésétől (6.00 óra) a munka befejezéséig a sajtó képviselői is – külön engedély nélkül – jelen lehetnek és végezhetik munkájukat a szavazóhelyiségben, az SZSZB munkáját azonban nem zavarhatják. A szavazás titkosságát nem sérthetik meg, a névjegyzékbe nem tekinthetnek be, arról fényképet, filmfelvételt nem készíthetnek. Az SZSZB csak a szavazók számáról adhat felvilágosítást. A szavazóhelyiségben a sajtó nem készíthet riportot a választópolgárokkal.

A sajtó képviselője akkor tartózkodhat a szavazóhelyiségben, ha személyazonosságát igazolja, és bemutatja sajtóigazolványát vagy a médiatartalom-szolgáltató által a részére kiállított meghatalmazást.

A választópolgárok csak a választójoguk gyakorlásához szükséges ideig tartózkodhatnak a szavazóhelyiségben, illetve az egyedül szavazni nem tudó választópolgár segítője a segítségnyújtás időtartamára.

2.11.4. Az SZSZB tagjaira vonatkozó tilalmak

Az SZSZB tagjai a szavazóhelyiségben csak a HVI-től kapott tollat használhatják, és nem használhatnak adatrögzítésre vagy adattovábbításra alkalmas eszközt (papír, egyéb toll vagy ceruza, mobiltelefon, diktafon, laptop stb.) a szavazóhelyiségben.

Ilyen eszközöket magánál tarthat az SZSZB tagja (tehát például nem kell leadni a telefonokat), de nem használhatja a szavazóhelyiségben. Ha az SZSZB tagja elhagyja a szavazóhelyiséget, kint már használhatja a telefonját.

Ezek a rendelkezések nem vonatkoznak a jegyzőkönyvvezetőre.

Az SZSZB tagjai (sem a választott, sem a delegált tagok) nem viselhetnek olyan öltözetet vagy kiegészítőt (például kitűző, jelöltre vagy pártra utaló öltözetek stb.), nem tehetnek a választópolgárok számára láthatóvá olyan tárgyat, amely kampányeszköznek minősülhet, azaz valamelyik listára utalhat. Ezen túl az SZSZB tagjai semmilyen módon nem befolyásolhatják a választópolgárokat abban, hogy kire szavazzanak.

2.11.5. A szavazással kapcsolatos feladatok

A szavazóhelyiség kinyitása

Az SZSZB 6.00 órakor kinyitja a szavazóhelyiséget.

Az urnák lezárása

Az urnák lezárására csak az első választópolgár jelenlétében kerülhet sor.

Az SZSZB ellenőrzi a szavazás céljából megjelenő első választópolgár – aki az SZSZB tagja és a jegyzőkönyvvezető nem lehet – személyazonosságát és lakcímét vagy személyi azonosítóját, valamint azt, hogy szerepel-e a névjegyzéken.

Az SZSZB és az elsőként szavazó választópolgár együttesen megvizsgálja az urnák (a szavazóhelyiségben használt és a mozgórna) állapotát, valamint azt, hogy azok üresek.

Az SZSZB lezárja az urnákat, melynek úgy kell történnie, hogy az urnából – annak szétszedése nélkül – ne lehessen szavazólapot kivenni vagy az urnába (az e célt szolgáló nyíláson kívül máshol) szavazólapot betenni.

Ki kell tölteni az ellenőrző lapo(ka)t, amelyet az SZSZB jelen lévő valamennyi tagja, valamint az elsőként szavazó választópolgár is aláír, majd azt a mozgórna(k)ba – és csakis a mozgórna(k)ba – kell dobni.

Dokumentálni kell, hogy az urnák üresek voltak, azok lezárása szabályszerűen történt, és a mozgóurná(k)ban elhelyezték az ellenőrző lapot.

Az urnák hitelesítését megelőzően a szavazást nem lehet megkezdeni.

A személyazonosság és a személyi azonosító vagy a lakcím igazolása

Az Európai Parlament tagjainak választásán nemcsak a magyar állampolgárok, hanem az Európai Unió többi tagállamának Magyarországon élő, névjegyzékbe vett állampolgárai is szavazhatnak.

Az SZSZB ellenőrzi a szavazás céljából megjelent választópolgár

- személyazonosságát és
- lakcímét vagy személyi azonosítóját (régi nevén személyi számát).

Az Európai Unió más tagállamának állampolgára nemcsak magyar hatóság által, hanem az állampolgársága szerinti tagállam hatáskörrel rendelkező hatósága által kiállított útlevelemmel vagy személyazonosító igazolvánnyal is igazolhatja személyazonosságát. Viszont a lakcím és a személyi azonosító igazolására csak magyar hatóság által kiállított okirat (tipikusan az úgynevezett lakcímkártya) alkalmas.

A névjegyzék

A szavazóhelyiségben kizárólag az szavazhat, aki a névjegyzékben szerepel. Az, aki a mozgóurnát igénylő választópolgárok jegyzékében szerepel, kizárólag mozgóurnával szavazhat, a szavazóhelyiségben nem.

Az SZSZB nem vehet fel választópolgárt a névjegyzékbe. (Még abban az esetben sem, ha a mozgóurnát igénylő választópolgárok jegyzékében szereplő választópolgár megjelenik a szavazókörben, és ott szeretne szavazni.)

Azokban az átjelentkezéssel szavazók számára kijelölt szavazókörökben, ahol a választópolgárok nagy számára tekintettel indokolt, a szavazás folyamatosságának és gördülékenységének biztosítása érdekében lehetőség van arra, hogy a névjegyzéket több részre bontsák, így az SZSZB fizikailag elkülönülve több részre oszlik, akár egyetlen helyiségben, vagy a Ve. 28. § (6) bekezdése alapján a szavazókör elhelyezésére szolgáló épület több helyiségében.

A szavazás menete

Az SZSZB megállapítja a polgár személyazonosságát és lakcímét vagy személyi azonosítóját, valamint azt, hogy a névjegyzéken szerepel-e. Ha a névjegyzéken nem az a lakcím szerepel, mint a bemutatott lakcímkártyán, de a személyi azonosító egyezik, a polgár szavazásának nincs akadálya.

Az SZSZB a szavazólapot a bal felső sarkán, a megjelölt helyen a hivatalos bélyegzővel, a választópolgár jelenlétében lebélyegzi. A bélyegző hiánya a szavazólap érvénytelenségét eredményezi.

A választópolgár a névjegyzék aláírásával igazolja a szavazólap átvételét.

Az SZSZB a szavazólapot a borítékkal együtt átnyújtja a választópolgárnak. A borítékot kérés nélkül át kell adni a választópolgárnak.

A szavazólap és a boríték átnyújtása után az SZSZB – ha ezt a választópolgár igényli – megmagyarázza a szavazás módját.

A szavazat leadásához a választópolgár használhatja a szavazófülkében elhelyezett tollat vagy a saját tollát is.

Kitöltés után a választópolgár a szavazólapot a borítékba helyezheti, ezt követően az urnába dobja.

A Ve. 78. §-a alapján kijelölt szavazókörben az átjelentkezéssel szavazók ugyanúgy szavaznak, mint a szavazókörben lakcímmel rendelkező választópolgárok, tehát – ellentétben az országgyűlési választásokkal – nincs megkülönböztetett boríték.

A választópolgárok segítése a szavazásban

Az SZSZB egyik feladata a szavazás törvényes lebonyolítása, melynek része a szavazókörben a választópolgárok tájékoztatása, és a választópolgároknak a törvény által előírt rendben történő segítségnyújtás is. Ennek keretében különösen tájékoztatást ad a kiesett listákról, az írásképtelen választópolgár helyett – e tény feltüntetésével – az SZSZB két tagja aláírja a névjegyzéket, megmagyarázza a szavazás módját, segítséget nyújt a testi fogyatékos vagy látássérült választópolgárnak a szavazáshoz.

Rontott szavazólap cseréje

Ha a választópolgár a szavazólap urnába történő helyezése előtt jelzi, hogy a szavazólap kitöltését elrontotta, a rontott szavazólapot az SZSZB bevonja, áthúzza, ráírja, hogy „RONTOTT”, egy külön e célra szolgáló borítékba helyezi (amelyen feltünteti, hogy az a rontott szavazólapokat tartalmazza), és a rontott szavazólap helyett új szavazólapot ad ki. Az SZSZB a rontott szavazólap helyett újat – választópolgáronként – csak egyszer adhat ki.

Szavazás mozgóurnával

A mozgóurna iránti kérelmet a szavazás napján, legkésőbb 12.00 óráig lehet benyújtani, a HVI-hez elektronikus azonosítással elektronikus úton, illetve meghatalmazott útján vagy levélben az SZSZB-hez. A kérelem az alábbi módon juthat el az SZSZB-hez:

- a) ha a kérelmet a szavazást megelőző 2. napon, pénteken 16.00 órát követően elektronikus azonosítással elektronikus úton nyújtja be a választópolgár, azt a HVI kinyomtatja. A HVI-től:
  - » a kinyomtatott kérelmeket a szavazási iratok átadásakor kapja meg az SZSZB elnöke, ezeket a szavazás megkezdése előtt kell elbírálni,
  - » az azt követően, a szavazás napján 12.00 óráig beérkezett kérelmeket a szavazás napján kapja meg az SZSZB úgy, hogy a 12 órás határidőig beérkezett kérelmeket haladéktalanul el kell juttatni az SZSZB-hez.
- a kérelmet az SZSZB-hez közvetlenül beviszik, melynek két módja lehet:
  - » a kérelmet meghatalmazott útján nyújtják be, ami azt jelenti, hogy a kérelmet a meghatalmazott írja alá, és ahhoz a közokiratba vagy teljes bizonyító erejű okiratba foglalt meghatalmazást is csatolni kell,
  - » a mozgóurna iránti kérelmet – amennyiben a választópolgár saját kezűleg írta alá – a választópolgár helyett levélbeni kérelemként (borítékban) bárki beviheti a szavazóhelyiségbe, tőle meghatalmazást nem kell kérni.

A 12.00 óra után beérkezett kérelmeket is továbbítani kell az SZSZB-hez, hiszen az SZSZB hatáskörébe tartozik ezek elutasítása.

A szavazás napján közvetlenül hozzá benyújtott, valamint a HVI-től kapott mozgóurna iránti kérelmeket az SZSZB napközben bírálja el. Ha átjelentkezéssel szavazó választópolgár kéri a mozgóurnát, meg kell adnia azt a címet, ahol az SZSZB mozgóurnázó tagjai felkereshetik. A mozgóurnát az SZSZB két tagja viszi ki. Azokban a szavazókörökben, ahol nagyszámú választópolgár szerepel a mozgóurnát igénylő választópolgárok jegyzékén, több csoport is végezheti a mozgóurnáztatást.

Főszabályként az SZSZB csak az illetékességi területén belül végezhet mozgóurnázást. Ez alól két kivétel van:

- egyrészt az átjelentkezéssel szavazókör, ahol a bizottság a település egészén végezheti tevékenységét,
- másrészt az akadálymentes szavazóhelyiséget igénylő, és emiatt a lakcímétől eltérő szavazókör névjegyzékébe áttett választópolgár esetében is a település egészén végezheti tevékenységét a bizottság.

Az SZSZB mozgóurnás szavazást lebonyolító tagjai csak azok részére biztosíthatják a mozgóurnás szavazást, akik a mozgóurnát igénylő választópolgárok jegyzékében szerepelnek. A mozgóurnás szavazást lebonyolító SZSZB tagok a szavazás helyszínén újabb szavazási igényeket nem fogadhatnak el. Különösen körültekintően kell eljárni például szociális intézmények esetében. Mozgóurnás szavazás során szavazófülke helyett a szavazás titkosságát garantáló körülményeket kell a választópolgár számára biztosítani.

A szavazólapok átvételének elismerése céljából a mozgóurnával szavazó választópolgár nem a névjegyzéket, hanem a mozgóurnát igénylő választópolgárok jegyzékét írja alá. A büntetés-végrehajtási intézetben a választópolgárok személyazonosságát és lakcímét nem az igazolványuk alapján, hanem a büntetés-végrehajtási intézet által készített nyilvántartás alapján kell megállapítani.

Az esetleges rontott szavazólap kicserélése érdekében a mozgóurnás szavazáshoz a felkeresett választópolgárok számánál legfeljebb tízzel több szavazólapot visz ki az SZSZB két tagja. Ha tíznél kevesebb választópolgárhoz megy ki a mozgóurna, akkor indokolt csak a választópolgárok száma kétszeresének megfelelő számú szavazólapot kivinni, hiszen egy választópolgár számára a szavazólap csak egyszer cserélhető rontás miatt.

A mozgóurnás szavazáshoz a szavazólapot előzetesen, a szavazóhelyiségben bélyegzőlenyomattal látja el az SZSZB. A fel nem használt szavazólapokat visszaérkezéskor át kell húzni, meg kell számolni, és külön kell kötegelni.

A mozgóurnás szavazást úgy kell megszervezni, hogy az SZSZB tagjai 19 óráig visszaérjenek a szavazóhelyiségbe a mozgóurnával.

A napközbeni jelentés

Az SZSZB egyik tagja vezeti a számlálólapot. Minden olyan választópolgárt számba kell venni, aki a névjegyzéket aláírta (ideértve azt is, aki helyett az SZSZB 2 tagja írta alá).

A jegyzőkönyvvezető az erre rendszeresített nyomtatványon, az azon feltüntetett időpontban jelenti az addig számba vett választópolgárok számát a HVI-nek.

A visszautasítás

Nem szavazhat, és a visszautasítottak jegyzékére kell felvenni azt, aki:

- nem szerepel a névjegyzéken,
- nem tudja személyazonosságát érvényes igazolvánnyal igazolni,
- nem tudja lakcímét vagy személyi azonosítóját igazolni,
- már szavazott (azaz már szerepel az aláírása a névjegyzéken),
- megtagadja a névjegyzék aláírását.

A visszautasításról az SZSZB dönt, de a döntésről külön alakszerű határozatot nem kell hozni. Az SZSZB döntése alapján a jegyzőkönyvvezető vezeti fel a polgár adatait a visszautasítottak jegyzékébe.

Ha valaki nem tudja igazolni a személyazonosságát vagy lakcímét vagy személyi azonosítóját, és ezért visszautasításra kerül és felveszi az SZSZB a visszautasítottak jegyzékére, de később visszatér, és magával hozza az érvényes igazolványát, nem akadályozza a szavazásának az, hogy szerepel a visszautasítottak jegyzékében (a visszautasítottak jegyzékéből ilyen esetben sem kell törölni).

Az SZSZB teendői rendkívüli esemény bekövetkezésekor

Az SZSZB elnöke felelős a szavazás napján a szavazóhelyiségben a rend fenntartásáért. Ennek érdekében hozott intézkedése mindenkire kötelező.

Esetleges jogsértés esetén a törvényes rend helyreállítása nem minden esetben az SZSZB feladata, így különösen a kampányra vonatkozó szabályokat a szavazóhelyiségen kívül megsértő tevékenység megakadályozása, vagy a szavazókör 150 méteres körzetében elhelyezett plakátok eltávolítása. Ha a

választópolgárok ilyen cselekményeket az SZSZB-nél észrevételeznek, tájékoztatni kell őket, hogy a TVB-hez nyújthatnak be kifogást.

Rendkívüli eseménynek kell tekinteni minden olyan történést, amely a választás szabadságát vagy titkosságát, illetve a választás lebonyolítását veszélyezteti.

A teljesség igénye nélkül ilyenek lehetnek:

- rosszullet miatt mentőt kell hívni egy választópolgárhoz, esetleg a bizottság valamely tagjához,
- haláleset történik a szavazóhelyiségben,
- bombariadó,
- tűz üt ki, áramszünet következik be a szavazóhelyiségben,
- tettelesen bántalmaznak az SZSZB tagját,
- a választópolgárok összeverekednek a szavazóhelyiségben,
- kábítószer hatása alatt álló vagy ittas személy akadályozza a választópolgárokat a szavazásban, vagy inzultálja az SZSZB tagjait,
- rendbontó személyek a szavazóhelyiség bútorzatát megrongálják, felborítják a szavazófülkét stb.

A rendkívüli események súlyuk szerint két csoportba sorolhatók: az egyik körbe azok tartoznak, amelyek az SZSZB elnökének döntése nyomán gyorsan megszüntethetők, elháríthatók, így a szavazás folytatását nem veszélyeztetik.

Vannak azonban olyan rendkívüli, elháríthatatlan események, amelyek miatt a szavazás lehetetlenné válik. Ilyenek többek között:

- ha az SZSZB szavazóhelyiségben jelen lévő tagjainak száma 3 alá csökken,
- ha haláleset történik,
- ha bombariadó van.

Ilyen esetekben a szavazást fel kell függeszteni, az urnákat és az iratokat zárolni kell, és a felfüggesztés tényéről a HVI vezetőjét haladéktalanul tájékoztatni kell. Bombariadó esetén a fentiekén kívül további intézkedési kötelezettség a szavazóhelyiség kiürítettése és a rendőrség értesítése.

A szavazás ideje alatt bekövetkező rendkívüli eseményt a jegyzőkönyvvezető telefonon, e-mailben vagy telefaxon jelenti a HVI-nek. A HVI rögzíti az NVR-be a rendkívüli eseményt (*Szavazatösszesítés modul – Adatbevitel – Rendkívüli események*).

A szavazás lezárása

A szavazás 19.00 óráig tart.

Az SZSZB a szavazást 19.00 órakor lezárja, ekkor a szavazóhelyiséget be kell zárni. Abban az esetben, ha 19.00 órakor még sorban állnak a választópolgárok a szavazáshoz, a 19.00 órakor már sorban állók még szavazhatnak, a később érkezők azonban nem. Hosszabb sor esetén ez úgy biztosítható, ha az SZSZB egyik tagja (vagy ha van elég tag a szavazás folyamatos lebonyolítására, akkor két tagja) 19.00 órakor beáll a sor végére. Az SZSZB az utolsó választópolgár leszavazását követően zárja le a szavazást.

A szavazás lezárása után szavazatot nem szabad elfogadni. A szavazás lezárásakor meg kell győződni arról, hogy valamennyi urna sértetlen-e. Ha valamelyik urna sérült, e tény az SZSZB rendkívüli eseményként külön jegyzőkönyvben rögzíti. Az SZSZB dönt arról, hogy – az eset körülményeit is figyelembe véve – az urna sérülését figyelmen kívül hagyva belekeveri annak tartalmát a többi szavazólap közé, vagy a sérült urnát nem bontja fel.

A jegyzőkönyvvezető haladéktalanul jelenti a HVI-nek a szavazás lezárását. A HVI az NVR-ben rögzíti a zárás tényét és annak pontos időpontját.

2.11.6. A szavazatszámállással kapcsolatos feladatok

A szavazóköri jegyzőkönyv kitöltésének szabályai

A szavazóköri eredményről szavazóköri jegyzőkönyvet kell – két példányban – kiállítani. A jegyzőkönyvet tollal kell kitölteni. A jegyzőkönyvet a jegyzőkönyvvezető a bizottság döntései alapján tölti ki. A jegyzőkönyvvezető feladata a pontos, teljes kitöltés, valamint annak ellenőrzése, hogy a jegyzőkönyvet mindenki aláírta.

A jegyzőkönyvet három, eltérő időpontban kell aláírni:

- az urna lezárása után a szavazás megkezdésekor,
- a szavazatszámállás befejeztével,
- jegyzőkönyv másolati példányának átvételekor.

A jegyzőkönyv adatai mellőzhetetlen számszaki és logikai egyezőségeket tartalmaznak, melyekre a jegyzőkönyv az egyes rovatokat illetően nyomatékosan utal. Ezeket, valamint az összeadások, illetve kivonások eredményeit minden esetben többször kell ellenőrizni.

Az urnák felbontása előtt

Az SZSZB először a fel nem használt, valamint a rontott szavazólapokat számolja meg és azokat külön-külön csomagolja.

Az SZSZB a szavazóköri névjegyzék és a mozgóurnát igénylő választópolgárok jegyzéke alapján megállapítja a szavazáson megjelent választópolgárok számát.

Az urnák felbontásának szabályai

1. A szavazatszámállásra szolgáló asztalról mindent el kell pakolni.
2. Először fel kell bontani a mozgóurnát, és meg kell keresni az ellenőrző lapot. Ha nincs ellenőrző lap a mozgóurnában, a benne lévő valamennyi szavazólap érvénytelen: a borítékokat fel kell nyitni, a szavazólapokat meg kell számolni, és kötegelni kell.
3. Csak a mozgóurna felbontása után lehetséges a szavazóhelyiségben használt urnák felbontása.
4. Ezt követően – mind a mozgó-, mind a szavazóköri – urnák tartalmát össze kell keverni.
5. Fel kell nyitni a borítékokat, és ki kell venni belőlük a szavazólapokat.

A Ve. 78. §-a alapján kijelölt szavazókörben – ellentétben az országgyűlési választásokkal – az átjelentkezők szavazatait nem kell megkülönböztetni, az átjelentkező is ugyanazon a szavazólapon szavaz, ezért elkülöníteni sem kell és nem is lehet.

A szavazatszámállás

A szavazólapokat minden esetben legalább kétszer meg kell számolni! Ha a két számlálás eltérő eredményre vezet, addig kell folytatni a számlálást, amíg két számlálás eredménye megegyezik.

A szavazólapokat tartalmazó kötegeket a kötegelő csíkokkal úgy kell becsomagolni, hogy – a csomagolás megsértése nélkül – ne lehessen abból szavazólapot kivenni, illetve abba szavazólapot betenni. A kötegelő csíkra rá kell írni a szavazókör sorszámát és a csomagban lévő szavazólapok számát. A csomagot a szavazatszámálló bizottság jelen lévő tagjai aláírásukkal, valamint bélyegzőlenyomattal hitelesítik.

A Ve. 78. §-a alapján kijelölt szavazókörben az összes leadott szavazatot – így az átjelentkezettek szavazatait is – meg kell számolni.

A szavazólapok megszámlálása

A szavazólapokat az alábbiak szerint kell szétválogatni:

- érvényes szavazólapok: egy körben van tollal írt x vagy + jel (két, egymást metsző vonal), függetlenül attól, hogy van-e bármilyen más megjelölés a szavazólapon;
- érvénytelen szavazólapok:
  - » lebélyegzett, de érvénytelen szavazólapok
  - a) egyetlen körben sincs x vagy + jel
  - b) több körben is van x vagy + jel
  - c) kiesett lista melletti körben van x vagy + jel
  - d) a választópolgár ceruzát használt;
    - » bélyegzőlenyomat nélküli szavazólapok.

Az érvényesség vizsgálatakor az alábbiakra kell tekintettel lenni:

- nem érvénytelen a szavazólap, ha a bélyegzőlenyomat nem a bal felső sarokban került elhelyezésre, illetve a választópolgár saját, akár fekete vagy bármilyen más színű tollal töltötte ki;
- A szavazat érvényességének vizsgálatakor kizárólag a körök területét kell figyelni, az azokon kívül lévő minden jelölést figyelmen kívül kell hagyni.

Az érvényes szavazólapok feldolgozása, az adatok rögzítése a jegyzőkönyvben

Listánként külön csoportokba kell válogatni, és listánként legalább kétszer meg kell számolni.

Összegezni kell a szavazatokat. A szavazólapokat listánként kötegelni kell, és a kötegre listánként külön-külön rá kell írni az érvényes szavazólapok számát.

A jegyzőkönyvben rögzíteni kell az érvényes szavazatok számát listánként.

A jegyzőkönyvet teljeskörűen ki kell tölteni.

Az SZSZB jegyzőkönyvvezetője a szavazóköri jegyzőkönyv kitöltését követően haladéktalanul jelenti a HVI-nek a részvételre és a szavazatokra vonatkozó adatokat. A jelentés történhet bediktálással vagy például a jegyzőkönyvről készített felvétel megküldésével.

A HVI a beérkezett adatokat haladéktalanul rögzíti az NVR-ben (*Szavazatösszesítés modul – Adatbevitel – Szavazóköri jegyzőkönyvek*). Ha az NVR hibát jelez, arról értesíteni kell az SZSZB jegyzőkönyvvezetőjét, aki a hiba javítása érdekében tájékoztatja az SZSZB-t.

A jegyzőkönyv másolatának átadása a delegált tagnak

A jegyzőkönyv egy-egy másolati példányát az SZSZB elnöke – kérésükre, a szavazóhelyiségben haladéktalanul és ingyenesen – átadja az SZSZB megbízott tagjainak.

Az SZSZB tagjai (a hivatalos másolat igénylése helyett/mellett) jogosultak arra, hogy a jegyzőkönyvet lefényképezzék. Ha az SZSZB megbízott tagja a jegyzőkönyvből hiteles másolatot kér, azt a jegyzőkönyv lefényképezése nem váltja ki.

Az iratok beszállítása a HVI-hez

Az SZSZB és a jegyzőkönyvvezető a választási iratokat a szavazatszámolás befejezését és a jegyzőkönyvek kitöltését követően haladéktalanul beszállítja a HVI-hez.

A HVI átadás-átvételi elismervénnyel veszi át az SZSZB-től:

- a szavazóköri jegyzőkönyveket,
- a névjegyzéket, valamint a mozgóurnát igénylő választópolgárok jegyzékét,
- a kötegelt szavazólapokat,
- a visszautasítottak jegyzékét,

- a rendkívüli eseményekről kiállított jegyzőkönyveket,
- valamennyi egyéb iratot és kelléket.

Jegyzőkönyvek adatainak összevetése az NVR-ben rögzített adatokkal

A szavazóköri jegyzőkönyvek átvételét követően a HVI jogi és számszaki szempontból ellenőrzi azok mindkét példányát, a hibásan vagy hiányosan kitöltött jegyzőkönyvet javíttatja az SZSZB-vel.

A jegyzőkönyvek adatait a HVI összeveti az NVR-ben rögzített adatokkal, és eltérés esetén

- javítja az NVR-ben szereplő hibás adatokat vagy
- a hibás jegyzőkönyvet javíttatja az SZSZB-vel.

Az ellenőrzést és hibajavítást követően a jegyzőkönyvek mindkét példányán és az NVR-ben azonos adatoknak kell szerepelniük.

A szavazóköri jegyzőkönyvek nyilvánossága

A szavazóköri jegyzőkönyvek 2. példányait a HVI 3 npra közszemlére teszi, vagy egyéb módon biztosítja a megtekinthetőségüket.

2.12. A szavazást követő feladatok, a szavazóköri jegyzőkönyvek továbbítása

A hatályos szabályozás szerint a szavazóköri jegyzőkönyvek továbbítása az alábbiak szerint történik.

A szavazást követő napon vagy még a szavazás estéjén a HVI-k átadják az OEVI-nek a szavazóköri jegyzőkönyvek 1. példányait.

A szavazóköri jegyzőkönyvek 1. példányait az OEVI is ellenőrzi, azok adatait összeveti a HVI által az NVR-ben rögzített adatokkal:

- a hibásan vagy hiányosan kitöltött jegyzőkönyvre felhívja HVI a figyelmét, amely gondoskodik a jegyzőkönyv javíttatásáról az SZSZB-vel,
- az NVR-ben szereplő hibás adatot javítja,
- ha a jegyzőkönyvi és az NVR-adatok egyeznek, a jegyzőkönyv státuszát az NVR-ben „ellenőrzött”-re állítja.

Az OEVI vezetője – a TVI vezetőjének rendelkezése szerint, közvetlenül vagy a TVI-n keresztül – a szavazást követő napon 19.00 óráig az NVI-hez továbbítja a szavazóköri jegyzőkönyvek 1. példányait.

Szintén az NVI-hez kerülnek beszállításra a külképviselőteken leadott szavazatokat tartalmazó urnák. Ennek határideje a szavazást követő 4. nap 24 óra. Ezt követően – legkésőbb az ötödik napon – az NVI az urnákat felbontja, a szavazatokat megszámlálja, s erről jegyzőkönyvet állít ki.

2.13. A választás eredményének megállapítása

A választás eredményét az NVB állapítja meg egyrészt a szavazóköri jegyzőkönyvek, másrészt a külképviselői szavazás eredményét megállapító jegyzőkönyv alapján.

2.14. Jogorvoslatok

2.14.1. Jogorvoslatok általában

A jegyzet korábbi részeiben már utaltunk arra, hogy az EP választások helyi/területi szinten kevés számú jogorvoslat kerül elbírálásra, az ügyek jelentős részében már első fokon az NVB jár el. Előzőekre tekintettel a jogorvoslat kérdéseivel röviden foglalkozunk, mindössze néhány információt és néhány speciális jogorvoslattípust emelünk ki a hatályos szabályozásból.

2.14.2. Jogorvoslatok fajtái

A jogorvoslatok három formája a kifogás, a fellebbezés és a bírósági felülvizsgálat iránti kérelem.

Kifogást a választásra irányadó jogszabály, illetve a választás és a választási eljárás alapelveinek megsértésére hivatkozással a központi névjegyzékben szereplő választópolgár, jelölt, jelölő szervezet, továbbá az ügyben érintett természetes és jogi személy, jogi személyiség nélküli szervezet nyújthat be.

Fellebbezést a választási bizottság elsőfokú határozata ellen az ügyben érintett természetes és jogi személy, jogi személyiség nélküli szervezet nyújthat be.

Bírósági felülvizsgálati kérelmet a választási bizottság másodfokú határozata, továbbá az NVB határozata ellen az ügyben érintett természetes és jogi személy, jogi személyiség nélküli szervezet nyújthat be.

2.14.3. Jogorvoslati szervek

Az SZSZB tevékenysége, döntése elleni, illetve a szavazóhelyiségben elkövetett egyéb cselekmény elleni, a kizárólag a TVB illetékességi területét érintő, valamint a 2.14.5. pontban rögzített média ügyekben előterjesztett kifogás elbírálására az illetékes TVB rendelkezik hatáskörrel.

Minden egyéb kifogásról, valamint az TVB határozatával szembeni fellebbezésről az NVB jogosult dönteni.

Az NVB első, vagy másodfokú határozatával szemben a Kúriához lehet fordulni bírósági felülvizsgálati kérelemmel.

2.14.4. Jogorvoslati határidők

A Ve.-ben az általános jogorvoslati határidő 3 nap. A határidőket naptári napokban kell számítani. A Ve.-ben meghatározott határidő minden esetben jogvesztő, késedelem kimentésére, illetve igazolás előterjesztésére nincs mód. A határidő annak utolsó napján 16 órakor jár le, a választási bizottság rendelkezésére nyitva álló határidő 24 órakor jár le.

2.14.5. Speciális jogorvoslatok

Szavazókörök kialakításával kapcsolatos jogorvoslatok

A HVI vezetőjének a szavazókörök kialakításáról és felülvizsgálatáról szóló határozata ellen a határozat közzétételének időtartama alatt lehet fellebbezést benyújtani a HVI vezetőjéhez.

A fellebbezést a TVI vezetője bírálja el, a beérkezést követő 3 napon belül. A TVI vezetője a szavazóköri beosztást módosítja, vagy a fellebbezést elutasítja. A TVI vezetőjének döntése ellen további jogorvoslatnak nincs helye.

Névjegyzékkel kapcsolatos jogorvoslat

A HVI központi névjegyzékkel kapcsolatos kérelmet (nemzetiségi regisztráció, segítség igénylése, adatletiltás) elbíráló döntése ellen legkésőbb az arról szóló értesítés kézhezvételét, illetve elektronikus úton vagy telefaxon közölt értesítés esetén az értesítés megküldését követő 15. napon lehet fellebbezést benyújtani.

A HVI szavazóköri névjegyzékkel kapcsolatos kérelmet (mozgóurna igénylése, átjelentkezés, KÜVI névjegyzékbe vétel) elbíráló döntése ellen legkésőbb az arról szóló értesítés kézhezvételét, illetve elektronikus úton vagy telefaxon közölt értesítés esetén az értesítés megküldését követő 3 napon belül lehet fellebbezést benyújtani, de legkésőbb a szavazást megelőző 2. napon.

A fellebbezést a HVI vezetőjéhez kell benyújtani, aki a benyújtást követő 15 napon belül, a választás kitűzését követően legkésőbb a beérkezését követő napon dönt.

Ha a HVI vezetője a fellebbezésnek helyt ad, a névjegyzéket módosítja. Ha a fellebbezést elutasítja, legkésőbb a fellebbezés elbírálására a rendelkezésre álló határidő utolsó napján felterjeszti a járásbíróshoz (ebben az esetben nem kell külön íven megszerkesztett, önálló döntést hozni, elegendő a fellebbezés felterjesztéséről szóló iratban rögzíteni a fellebbezés elutasítását és annak indokait).

A bíróság a fellebbezésről legkésőbb a beérkezését követő 15 napon belül, a választás kitűzését követően meghozott döntés esetén 3 napon belül, de legkésőbb a szavazás napját megelőző napon dönt. A bírósági eljárás során ügyvédi képviselő nem kötelező. Ha a bíróság a fellebbezést alaposnak tartja, a névjegyzéket a döntésnek megfelelően módosítani kell, ellenkező esetben a fellebbezést elutasítja.

A HVI vezetőjének döntését az érintettel, valamint a fellebbezés benyújtójával, a bíróság határozatát a megtámadott határozatot hozó HVI vezetőjével is közölni kell.

Média jogorvoslat

Körzeti és helyi, illetve lekérhető médiaszolgáltatással vagy nem országosan terjesztett sajtótermékkel kapcsolatos kifogást a médiatartalom-szolgáltató székhelye vagy lakóhelye szerint illetékes TVB bírálja el. Országosan elérhető, illetve terjesztett médiaszolgáltatással, sajtótermékkel, valamint a filmszínházak választási kampányban való részvételével kapcsolatos kifogást az NVB bírálja el.

Választás eredménye elleni jogorvoslat

Az SZSZB szavazóköri eredményt megállapító döntése ellen önálló fellebbezésnek nincs helye, csak az NVB eredményt megállapító döntése elleni fellebbezéssel együtt.

Jogorvoslat a választási szerv hallgatása miatt

Ha választási szerv (bizottság, iroda) az eljárási kötelességének határidőben nem tesz eleget, a felettes választási szerv az erre irányuló kifogás megérkezésétől vagy hivatalos tudomásszerzéstől számított 3 napon belül megállapítja a jogszabálysértést, és:

- a mulasztó választási szervet az eljárás során kívüli lefolytatására utasítja, vagy
- meghozza az elmulasztott döntést.

A választási iroda tevékenységével kapcsolatos jogorvoslat

A HVI, az OEVI és a TVI tevékenységével kapcsolatban is lehet kifogást benyújtani, ennek elbírálása a TVB hatáskörébe tartozik.

3. FÜGGELÉK

A Ve. által nem tiltott, a választás kitűzését követően a Központ Címregiszterben, a KCR-ben a címnyilvántartás frissítése érdekében továbbra is átvezethető változások listája:

- Település
  - ✓ Új közterület felvitele
- Közterület
  - ✓ Új házszám (telek) felvitele
- Házszám (telek)
  - ✓ Cím adatainak szerkesztése (jóváhagyással) → HRSZ módosítás csak abban az esetben, ha van házszám!
  - ✓ Új épület felvitele
- Épület
  - ✓ Cím adatainak szerkesztése (jóváhagyással)
  - ✓ Lépcsőház hozzáadása
  - ✓ Szint hozzáadása
  - ✓ Lakás hozzáadása
- Lépcsőház
  - ✓ Új cím felvitele a lépcsőházhoz
  - ✓ Szint hozzáadása
  - ✓ Lakás hozzáadása
- Szint/emelet
  - ✓ Szint adatainak szerkesztése
  - ✓ Kiválás
  - ✓ Lakás hozzáadása
  - ✓ Szint törlése
- Lakás
  - ✓ Lakás adatainak szerkesztése
  - ✓ Cím adatainak szerkesztése (jóváhagyással)
  - ✓ Kiválás
  - ✓ Lakás törlése

A Nemzeti Közszerológálati Egyetem kiadványa.

Nemzeti Közszerológálati Egyetem;
Államtudományi és Közigazgatósi Kar
www.uni-nke.hu

Felelős Kiadó:

Prof. Dr. Kis Norbert Dékán

Címe:

1083 Budapest, Üllői út 82.

Kiadói szerkesztő:

Kiss Eszter

Tördelőszerkesztő:

Bödecs László

978-615-5870-46-0 (PDF)

A kiadvány

a KÖFOP-2.1.1-VEKOP-15-2016-00001

„A közszolgáltatás komplex kompetencia,
életpálya-program és oktatás technológiai
fejlesztése” című projekt keretében készült
el és jelent meg.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE